

Združevanje koroških občin

Razgovori strank o novi ureditvi koroške občinske strukture se nahajajo v odločilnem stadiju. Razen dveh osnutkov, ki sta bila predložena tudi javnosti, so ti razgovori tajni in le del vsebine prodre v javnost. V ospredju problematike je za koroške politike gospodarstvo, pri tem pa pozabljajo na družbeno, oziroma sociološko vprašanje.

Občina je najmanjša celica demokratičnega življenja v državi. Kot taka mora biti urejena tako, da uresničuje svoje naloge v prid občanom. Načelo vsake spremembe obstoječe občinske ureditve mora biti blaginja prebivalcev. V ospredju takšnih reform mora biti torej človek. Če tako gledamo zadevo, potem združevanje občin ni več zgolj gospodarsko, ampak tudi družbeno-politično vprašanje. Drži, da vsebuje obstoječi finančni zakon (Finanzausgleich) prednosti za večje občine, vendar to nima dolgotrajnega pomena. V celoti namreč za avstrijske občine ne bo groša več, kot danes. Koroško taktiko pa bodo spregledale tudi druge avstrijske dežele in začele z združevanjem občin ali pa zahtevale spremembo finančnega zakona. Posledica tega bo enakomerna razdelitev finančnih sredstev na posamezne občine ali sprememba zakona o razdelitvi financ. Tako občine ne bodo na boljšem, kot pred združevanjem. Argument, da bodo po združevanju občin upravni stroški nižji, drži le deloma, kajti upravni aparat v centrih bo moral biti večji kot danes. Razen tega predvidevajo v teritorialno večjih občinah uradne dni (Amtstage) po vaseh, kar je povezano nujno s finančnimi stroški. Občine imajo danes tudi kot samoupravne enote gotov gospodarski pomen, ker skrbijo za gospodarski podvig dotičnih krajev. Večji projekti so možni le v večjih gospodarskih in upravnih enotah, kot so to npr. večji cestni projekti, načrti za tujski promet itd. Vendar za reševanje teh problemov združevanje obstoječih občin ni nujno, kajti ureditev večjih projektov je možna tudi v obliki tesnejše povezave posameznih občin v nekatere „občinske zveze“ (Gemeindeverbände), ki bi bile odgovorne za izvedbo načrtov, ki jih manjše občine ne zmorejo. Take „občinske zveze“ so predvidene tudi v ustavnem zakonu.

Prednosti združevanja občin, ki so uresničljive tudi na druge načine, pa nikakor ne odtehtajo škode, ki jo vsebuje tak postopek v političnem življenju občanov. V manjših občinah poznajo prebivalci osebno svoje zastopnike in pri volitvah volijo tiste, ki jih smatrajo kot najbolj sposobne. Politično življenje je živo in sleherni občan se z zanimanjem vključuje v občinsko življenje. Posledica velikih občin pa je politična pasivnost ljudstva, ki ne voli več mandatarjev, ki so mu nepoznani, ampak politično stranko. Takšna ureditev je sicer v prid večjim strankam, političnemu življenju občanov pa škoduje.

Občina je samoupravna enota (Selbstverwaltungskörperschaft) že po ustavnem zakonu. O zadevah občine odločajo občani in izvoljen občinski odbor. Deželna vlada nima pravice negirati mnenja ljudstva v posameznih občinah in vsak diktat s strani deželne oblasti je nedemokratičen in protustaven. Če je občina samoupravna enota, potem je pravica občanov, da odločijo o tem, ali naj se občina združi z drugimi ali ne. Ravno te demokratične odločitve pa koroški politiki ne upoštevajo, ker je proti interesom strank.

Poseben problem predstavlja združevanje občin na dvojezičnem ozemlju Koroške. Že na prvi pogled lahko ugotovimo, da se politiki na narodni položaj manjšine sploh ne ozirajo. Le tako je možno, da predvideva najnovejši načrt npr. združitve občine Sele, ki je popolnoma slovenska, z večinoma nem-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Zahodna Jordanija in Golansko višavje so izraelski

Obrambni minister Dajan: Tudi južni del Sinajskega polotoka za nas življenjsko važen

Za Izrael so zahodna Jordanija, južni del Sinajskega polotoka in Golansko višavje življenjsko važna ozemlja, zato jih ne bomo vrnila Arabcem. To je izjavil v ponedeljek izraelski obrambni minister Moše Dajan v intervjuju ameriški televiziji. Šarm el Šeih potrebuje Izrael za varen dostop k pristanišču Eilath v Akabskem zalivu. „Vojaške sile Združenih narodov niso za nas nobeno resnično varstvo za svobodno plovbo,“ je poudaril Dajan. Reka Jordan mora ostati naša vzhodna meja. Zahodna Jordanija je naša domovina, zato mora biti sporazum z Arabci tak, da bo dal Izraelu pravico za naselitev judovskih naselbin.

Čeprav je Sueški prekop najboljša obrambna črta za Izrael, bi bil le-ta po sklenitvi mirovne pogodbe, pripravljen umakniti se na črto, nekako v sredini med Sueškim prekopom in nekdanjo izraelsko mejo. Tudi Golansko višavje je za nas strateško tako važno, da ga ne moremo nikoli več vrniti Siriji nazaj.

Okoli osemdeset Jordancev je v ponedeljek protestiralo proti izgonu Arabcev iz zahodne Jordanije na ta način, da je stopilo v gladovno stavko. Stavkajoči so poslali iz Amana telegram Organizaciji združenih narodov in mednarodnemu Rdečemu križu, v katerih protestirajo proti „nasilju“ v zasedenih ozemljih.

Niti pod Stalinom nismo delali na sabat

V nedeljo zvečer je demonstriralo v Tel Avivu več sto iz Sovjetske zveze priseljenih Judov proti odredbi nekega podjetja, da morajo zelo verni Judje delati tudi na sabat (sobota — judovski verski praznik). Voditelj demonstrantov je izjavil: „Ob sobotah nismo delali niti pod Stalinom, zato pa tudi v Izraelu ne bomo.“ Šele pred nekaj dnevi je vlada gospe Golde Meirjeve, na podlagi očitkov teh priseljencev, izglasovala odlok, v katerem je rečeno, da bodo le-ti dobili službe v takih podjetjih, da jim ne bo treba delati ob sobotah.

Krščanska kulturna zveza v Celovcu in Slovensko kulturno društvo v Celovcu vabita na

KULTURNO PRIREDITEV

ob priložnosti kulturnega praznika. Zaradi nepričakovane ukinitve pouka na Slovenski gimnaziji ta prireditev ni mogla biti dne 8. februarja, kakor je bilo prvotno napovedano, in smo jo preložili na petek, 18. februarja 1972.

S P O R E D :

Goste pozdravi podpredsednik SKD v Celovcu **prof. Jože Wakounig**
Poje moški zbor SPD „Kočna“ v Svečah, pevovodja **dr. Anton Feinig**
Iz Prešernovih Poezij recitirajo **dijaki Slovenske gimnazije**
O Prešernu govori **prof. Marija Spieler**
Iz svojih del berejo: **Milka Hartman, Mirko Isop in Stane Wakounig**
O slovenski knjigi govori ravnatelj **dr. Franc Sušnik**
Predsednik KKZ **Lovro Kaselj** izroči dijaškim domovom knjige iz potujoče knjižnice.

Prireditev bo v petek, dne 18. februarja 1972, ob 19.30 v slavnostni dvorani celovskega Marijanišča.

Rojaki iz Celovca in okolice prisrčno vabljeni!

Bilo je kar potrebno

Pred nekaj dnevi smo zvedeli, da so oblasti zvišale cene za žemlje. Prej so stale 65 grošev, zdaj so vredne 70 grošev. Pa ne mislimo, da so postale dejansko več vredne! Zmanjšala se je samo vrednost šilinga, tokrat pri žemljah, za „piškavih“ 5 grošev. Sicer, saj nam ni treba, da jemo žemlje. Kruh je bolj zdrav — za zdrav želodec. So pa le ljudje, ki imajo rajši žemlje. Baje se čuje, da bodo menda povišali tudi ceno, ne vrednosti, kruha. Pa menda še sladkor, in še marsikaj. Vlak bo tudi postal dražji, kar pomeni, da se bodo zvišale razne storitve. In kolobar cen se bo vrtil in bo skakal, skušali ga bodo ujeti, a jim kljub najhujšim naporom ne bo uspelo. Cela zadevščina je že podobna tekmi med ježem in zajcem.

A glej, nekaj se je zgodilo. Avstrijci se kakor da sploh niso zmenili za to, da so jim postale ljubljene žemljčke dražje. Niso se mogli tega zavesti, kajti svojo pamet (v kolikor se še da tu govoriti o pameti) so obrnili nekam drugam. To se pravi, jeza jim jo je zameglila. Narodna jeza, skoraj sveta jeza, ki se je zagnala kot šiba božja proti funkcionarjem mednarodnega in avstrijskega olimpijskega komiteja. Letošnji pust sta obvladali v Avstriji dve imeni, Avery Brundage in Karl Schranz. Eden hudič, drugi ne-

dolžni angel. In kot že tolikokrat v naši solzni dolini, zmagal je prekleti hudič.

In so Avstrijci začutili, kako sramoto so jim prizadeli drugi. In so se zbrali in so pokazali ter dokazali, da za snajo prav krepko požvižgati na olimpijske medalje. Ne Trixi Schuba, ki je dosegla edino zlato v Sapporu, temveč Karl Schranz je veliki zmagovalček! Karl Schranz, „superstar“. Avstrijski reporterji so pri vsaki smučarski tekmi v Sapporu domnevali, koliko zlatih bi kaj dobil Karl Schranz.

In vlada je spoznala, ob kako ugodnem času se je vse zgodilo. Pa je kratko malo dovolila dvigniti ceno žemljam, kajti Avstrijci so bili zaposleni s svojim Karlijem. Minister se je vpregel, na letališču se je zbralo vse črno ljudi. Sledil je zmagojavni sprejod skozi Dunaj, sprejel ga je kancler, „najboljši smučar vseh časov“ je mahal večti-sočglavi množici na Ballhausplatzu na Dunaju, igrali so mu koračnico „Karl-Schranz-Marsch“, navdušeni Tiroinci so prisilili deželno vlado, da je kot črni protiutež proti dunajskim „indijancem“ sprejela svojega Karlija, in še in še. Cela stvar ni imela s športom prav nič opravka več, postala je politična, državopolitična zadeva.

Nekaterim se je dvignil pred očmi spomin

OBJAVA
Ravnateljstvo Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu sporoča:

- Po posebnem odloku Zveznega ministrstva za prosveto in umetnost naj pripravijo vsi starši svoje otroke, ki jih želijo dati v šolskem letu 1972/73 na gimnazijo, takoj po končanem 1. semestru tega šolskega leta, t. j. od 12. 2. 1972 dalje do najkasneje 26. 2. 1972 ravnateljstvu Zvezne gimnazije za Slovence. Ob prijavi za sprejem je treba predložiti spričevalo 1. semestra 4. razreda ljudske šole, rojstni list in dokaz avstrijskega državljanstva.
- Pravočasno prijavljeni učenci, ki bodo konec šolskega leta 1971/72 po oceni ljudskošolske konference sposobni za vstop v glavno šolo kategorije A (1. Klasesenzug), bodo sprejeti na gimnazijo brez sprejemnega izpita.
- Pravočasno prijavljeni učenci, ki konec šolskega leta 1971/72 take ocene ne bi dosegli, bodo morali delati sprejemni izpit za vstop na gimnazijo. Za sprejemni izpit, pri katerem naj presodi izpitna komisija gimnazije sposobnost učenca, bo treba otroka ponovno prijaviti v času od 5. do 17. junija 1972. Ti sprejemni izpiti bodo verjetno 29. in 30. junija 1972.
- Konec maja 1972 bo javilo vodstvo ljudske šole gimnaziji učni uspeh za gimnazijo prijavljenih učencev 4. razreda. Nato bo ravnateljstvo gimnazije v enem in drugem primeru pravočasno obvestilo starše dijakov o sprejemu oz. potrebi prijave k sprejemnemu izpitu.
- Zakasnele prijave bodo v izjemnih slučajih še možne, a samo z dovoljenjem Deželnega šolskega sveta. Zato opozarja ravnateljstvo vse starše še posebej, naj ne zamudijo zgoraj navedenega roka za prijavo!
- Za vstop v višje razrede je potreben poseben razgovor z ravnateljem. Prijave za sprejem na gimnazijo lahko izvršite osebno v šolski pisarni ali pa pismeno na naslov: Zvezna gimnazija za Slovence, 9020 Klagenfurt, Lerchenfeldstraße 22. V primeru kakšne nejasnosti se obrnite osebno ali telefonično na ravnateljstvo.

Ravnateljstvo

na leto 1938, ko se je vrnil zmagojavno v rodno Avstrijo neki drugi Avstrijec. Samo da je bilo takrat menda manj ljudi. A dokazali so vrli Avstrijci, kako se dajo nahujskati od časopisja in drugih družbenih občil.

Bil je pust, in bilo nam je vsem pusto.
dr. zelopotreben

KRATKE VESTI

● **Britanski trgovinski minister Davis** je dejal, da utegne zaradi rudarske stavke (traja že pet tednov) prenehati delati skoraj vsa industrija v državi; tako bo začasno brez dela okoli 20 milijonov ljudi.

● **Makarios je izjavil**, da ni govora o tem, da bi vlada odstopila zaradi nesoglasja z Grčijo, ki je zahtevala, da se na Cipru sestavi vlada nacionalne enotnosti, orožje pa, ki so ga dobili od Čehov, morajo izročiti silam OZN.

● **V ponedeljek so v Sovjetski zvezi izstrelili novo avtomatsko postajo „Luno 20“** proti Mesecu. „Luno 20“ so najprej spravili v krožni tir okoli Zemlje, nato so jo usmerili proti Mesecu.

● **17. februarja bo Nixon odpotoval v Peking**; tja bo prispel v nedeljo. Zadnje dni je predsednik posvetil preučevanju vseh vprašanj, ki se tičejo Kitajske. Prebral je veliko knjig in dokumentov o politiki, gospodarstvu, zgodovini in o osebnostih današnje Kitajske.

Slovenska vlada in koroški Slovenci

Pretekli teden je dobila Slovenija nov izvršni svet. Za predsednika slovenske vlade je bil ponovno potrjen Stane Kavčič. V zvezi z izjavo o usmeritvi slovenske vlade je Kavčič dejal, „da ne gre za to, da bi določali neko celovito programsko usmeritev, kajti le-ta je začrtana in znana na podlagi mnogih dosedanjih sprejetih sklepov in odločitev“.

Notranjepolitično bi to pomenilo čim večje uveljavljanje slovenskih teženj v duhu ustave in gospodarske reforme. Zunanjepolitično gledano pa je pričakovati, da se bo zavzemala slovenska vlada tudi v bodoče za čim boljše odnose s sosednjimi deželami. Kakor Slovenija, tako je na dobrososedskih odnosih zainteresirana tudi Koroška, kar je bilo ponovno poudarjeno tudi po koroškem deželnem glavarju. Prav ta pripravljenost, ki jo opazujemo na obeh straneh, pa bi morala olajšati rešitev še vseh tistih odprtih vprašanj, ki jih doslej v zvezi s členom 7 avstrijske državne pogodbe ni bilo mogoče rešiti. V to smer bo morala slovenska vlada brezdvomno bolj odločno kot doslej zastaviti svoj politični vpliv.

Kot zasleduje večinski narod v Avstriji pozorno razvoj v sosednji Jugoslaviji ter kritično zavzema stališča do raznih izjav in zadržanja predstavnikov slovenskega političnega življenja, tako smo tudi Slovenci v zamejstvu kritični glede vseh vprašanj, ki zadevajo odnose osrednje Slovenije do zamejskih Slovencev.

V tej zvezi je vsekakor sprejemljivo gledanje ljubljanskih „Naših razgledov“ z dne 5. XI. 1971, v katerih je glede tega odnosa do Slovencev v zamejstvu rečeno: „Že nekajkrat se je priznalo, da je bil naš odnos do zamejstva v preteklosti zgolj idejno-nazorski. To pomeni, da se našim rojakom v zamejstvu ni priznavala pravica do idejne raznolikosti, priznavala pa se je državi, v kateri živijo, in njeneemu večinskemu narodu. Čeprav je danes prišlo že do drugega spoznanja, ni bilo v praksi, v življenjski vsakdanosti, ki mineva in ne čaka, narejenega skoraj nič... Matična domovina še vedno ne pomaga zamejstvu z gospodarskim sodelovanjem, pravilnim obveščanjem domače in mednarodne javnosti v jugoslovanskem tisku, in s tem, da bi dajala dogodkom v zamejstvu pravilno pozornost in pomembnost.“

Ob sestavi nove slovenske vlade smo hoteli na to še posebej opozoriti. To tudi zaradi tega, ker smo mnenja, da je odkrita beseda prav v teh zadevah nujno potrebna.

Članek v „Naših razgledih“ da misliti!
Dr. V. Inzko

Sodelovanje Štajerske in Slovenije

Pred kratkim se je v Mariboru sestal odbor za medsebojno usklajevanje pomembnejših vprašanj pri načrtovanju dolgoročnega razvoja; odbor sestavljajo predstavniki Štajerske in Slovenije. Avstrijsko delegacijo je vodil deželni gradbeni direktor dipl. inž. Franz Schönbeck, jugoslovansko pa dr. Tine Lah, predsednik področne komisije za razvoj Slovenije.

Dr. Tine Lah je v uvodu seznanil prisotne, da so predhodni pogovori — doslej sta se namreč ti dve delegaciji srečali že trikrat — že prinesli določene rezultate. Nekateri problemi so tik pred rešitvijo ali pa o njih že razpravljajo in jih rešujejo pristojni organi. Osnovni pa so tudi že določene interesne skupine.

Zatem so se začeli pogovori o nekaterih evropskih prometnih koridorjih, ki naj bi potekali na tem področju. Še posebej so se udeleženci pogovora pri tem pogovarjali o cestnem in železniškem prometu. Dogovorili so se, da bo vsekakor potrebno najtesnejše sodelovanje pri načrtovanju cestnega in železniškega prometa; menili so, da bi določen del cestnega tovornega prometa lahko prevzela železnica. Oglasil se je tudi predstavnik turizma, ki je precej obširno razpravljal predvsem o gradnji letališč v Gradcu in Mariboru ter o skupnem načrtovanju turizma na tem področju. Domenili so se, da bodo ustanovili poseben pododbor, v katerem bodo zastopani predstavniki vsega prometa.

V nadaljevanju so potem razpravljali o možnostih za priključitev Slovenije na plinovod, ki bo tekel skozi Avstrijo in Italijo.

Nixonovo poročilo o zunanji politiki

Ameriški predsednik Nixon je predložil kongresu svoje letno poročilo o zunanji politiki. Dokument, ki šteje 236 strani, je zagovor dosedanje mednarodne politike washingtonske vlade ter je dokaz daljnovidnosti Bele hiše in določene mere realizma glede perspektiv razvoja svetovnega položaja.

Novi odnosi s Sovjetsko zvezo in s Kitajsko, večje razumevanje do problemov evropskih zaveznikov, priznanje nove vloge Japonske ter zaščita ameriškega ugleda v svetu so glavne točke, ki označujejo Nixonov dokument. Osnovna teza Nixonovega poročila pa je na potrebi po spremembi vloge ZDA v svetu: nova gospodarska sila Evrope in Japonske, razbitje enotnosti komunističnega sveta, zamenjava ameriške strateške pomoči z novim ravnotežjem, ki naj temelji na premostitvi bipolarizma, vsa ta so vprašanja — meni Nixon — ki zahtevajo realistične odgovore.

Nixon je pozitivno ocenil sedanje stanje odnosov s Sovjetsko zvezo, čeprav ni prikrival, da so problemi, ki ločujejo obe državi, resnični in resni. Vsekakor pa je ameriški predsednik naštel vrsto važnih korakov na poti pomiritve med obema državama, kot so napredek pogajanj SALT, sporazum o Berlinu, modernizacija „vroče linije“ med Belo hišo in Kremljem, obisk sekretarja za trgovino Stansa v SZ itd.

Tudi glede odnosov s Kitajsko ni Nixon prikrival razlik in težav, kljub temu pa je preobrat v teh odnosih označil kot „zgodovinsko stran.“

Nixon je ugotovil, da se Evropa bliža enotnosti ter da se je treba v tem trenutku izogibati vsakršnemu enostranskemu znižanju ameriških čet na kontinentu. V tej zvezi je tudi pohvalil evropske zaveznike zaradi sklepa, da povišajo finančni prispevek atlantskemu zavezništvu. Glede evropske konference je Nixon ponovil znano previdno stališče ZDA, dejal pa je, da bo Washington podprl zamisel o konferenci, če bo ta skrbno pripravljena ter bo posvečena bistvenim vprašanjem.

O Japonski je ameriški predsednik dejal, da je najvažnejši zaveznik ZDA v Aziji ter drugi najvažnejši trgovinski partner. Glede držav Latinske Amerike je Nixon končno priznal, vsaj z besedami, da jih je treba sma-

trati kot „naše partnerje, ne pa naše podložnike“, ter da mora Washington sodelovati z različnimi vladami, naj si bodo desničarske ali levičarske. Vsekakor pa je Nixon zagotovil, da se bo še naprej boril proti „ekstremizmu“ na tem področju, ki da so „destruktivni“. V tem okviru je treba gledati tudi na odnose s Kubo.

Glede Vietnama je Nixon ponovil svoj načrt v osmih točkah. Vodja Bele hiše je omenil tudi krizo na indijskem podkontinentu ter izrekel nekaj kritičnih pripomb na račun vlade v New Delhiju, čeprav je po drugi strani podčrtal, da si ZDA želijo ohraniti prijateljstvo z Indijo, ki jo je označil kot „svobodno in demokratično državo“. Tudi glede Bližnjega vzhoda je Nixon ponovil že znana stališča ter dejal, da bodo ZDA še vedno posredovale za doseg delnega sporazuma kot prvega koraka k dokončni rešitvi krize.

NIXON O ODNOSIH Z JUGOSLAVIJO

„Naši odnosi z Jugoslavijo so dejavniki miru in trdnosti v Evropi, na Sredozemlju in Bližnjem vzhodu“ je izjavil Nixon v svoji poslanici kongresu o zunanji politiki. Nixon je poudaril, da je bil on prvi predsednik ZDA, ki je obiskal Jugoslavijo, in da se je s predsednikom Titom dogovoril, da se nadaljuje izmenjava misli na visoki stopnji in da se razširi področje gospodarskih odnosov. Predsednik Nixon je opozoril na sporočilo o obisku predsednika Tita, ki je bilo objavljeno v Washingtonu 30. oktobra 1971. leta, v katerem se poudarja, da sta trdni mir in stvarna varnost neločljiva in da sta uresničljiva samo v Evropi kot celoti in ne samo v enem ali drugem njenem delu. Ta stavek je predsednik Nixon v stvari vzela kot moto svojega dela poročila o odnosih ZDA z vzhodnoevropskimi državami, medtem ko je ugotovil, da se trajni mir in sodelovanje Evrope ne moreta graditi na načelih, ki „delijo evropsko celino“, je Nixon opozoril na ugoden razvoj odnosov ZDA z Jugoslavijo in Romunijo, ki, kot je rekel, temeljijo na medsebojnem spoštovanju, neodvisnosti, suverenosti in enakopravnosti. Nixon je izrazil prepričanje, da bi to morala biti osnova za odnose z vsemi državami, ne glede na razlike ali podobnosti v družbenih, gospodarskih in političnih sistemih.

Krutost zloglasnega zdravnika Mengeleta

NA PROCESU ESESOVSKIH ZLOČINCEV PRED DUNAJSKO POROTO

Poročali smo že, da sta se pred današkim porotnim sodiščem znašla dva avstrijska arhitekta, kjer se zagovarjata zaradi hudih obtožb v zvezi z gradnjo plinskih celic, v taborišču smrti v Auschwitzu (Oswiecim), kjer so nacisti v drugi svetovni vojni uničili tri milijone ljudi.

Na zatočni klopi sedita: 63-letni Walter Dejaco iz Reuttena ter 64-letni Fritz Ertl iz Linza. Obtožnica jima očita, da sta izdelala načrt, zgradila in pripravila vse potrebno za obratovanje štirih plinskih celic krematorijev.

Na procesu je tudi pričala 64-letna zdravnica Ella Lingens, katero so prignali v zloglasno taborišče 20. februarja 1943.

Zdravnica je pred dunajskim sodiščem obudila spomine na tragične dni, ki jih je preživela v taborišču smrti. Povedala je, da se ji je nekega dne približal neki esesovec jugoslovanskega porekla, ki je zahteval njeno zapestno uro. Lingensova je odklonila in ga je vprašala, če je to obvezno. Nacist je od-

vrnil: „Ti se ne boš rešila, ker te bodo ubili, če ne boš umrla naravne smrti. Zato kar daj uro meni, ki sem tvoj rojak.“

Priča se je tudi spomnila, da je neko noč slišala močno kričanje. Ko je pogledala skozi okno, je videla kakih deset tovornjakov nabito polnih ljudi, ki so vozili proti krematoriju. Četrto ure pozneje pa se je iz krematorijevega dimnika začel dvigati gost dim.

Lingensova je priznala, da so nekateri esesovci in nekateri zdravniki skušali kdaj rešiti iz krematorija kako lepo judovsko dekle, tako da so jo zamenjali s kakšno osebo, zdravstveno stanje katere je bilo že prezupno. Zloglasni zdravniški poveljnik dr. Mengele pa je preprečil ta način reševanja, tako da je ukazal vsem zdravnikom, naj pripravijo zdravstveno kartelo vseh bolnih jetnikov. Če se je bolnik moral zdraviti več kot tri tedne, so ga takoj odpeljali v plinsko celico, če pa so predvidevali krajšo dobo zdravljenja, je bolnika izgnal iz ambulante po treh tednih, kar je pomenilo skoraj gotovo smrt.

AVSTRIJSKE ŽELEZNICE PROTI POSTOPKU JUGOSLOVANSKIH ŽELEZNIC

Avstrijske zvezne železnice so pri jugoslovanskih železnicah vložile oster protest, s katerim očitajo diskriminacijsko ravnanje.

Preusmeritev tovora železne rude iz Bakra za Linz preko Osijeka in rečnih poti je močno prizadela avstrijske železnice. Letna izguba znese milijon ton, a ta tovor je od 1966. leta potoval po direktni in najkrajši železniški zvezi preko Jesenic. Avstrijske železnice tako izgubljajo ustaljen tovor, ki predstavlja znatno delo in znatne dohodke, pravijo v protestu.

Avstrijske železnice naslavljajo svoj protest naravnost na skupnost jugoslovanskih železnic v Beogradu. V pismu pravijo, da so takoj opozorile dunajsko predstavništvo jugoslovanskih železnic. Ugotovile so, da se jugoslovanske železnice pri teh prevozi za več kot podvojeno prevozno pot, točno za 130 odstotkov dodatnega dela, zadovolju-

jejo z vsega petino višjim dohodkom.

Avstrijske železnice so svoj protest dopolnile z računom. Dokazujejo, da dobe jugoslovanske železnice za 502 kilometra dolgo pot od Bakra do Vukovara in Osijeka 111 šilingov za tono, medtem ko so za krajšo progo 233 kilometrov od Bakra do Jesenic zahtevale le nekoliko manj.

SMRTNI OBSODBI

Vrhovno sodišče Kosova v Jugoslaviji je potrdilo smrtno obsodbo dveh morilcev, Hiljmija Hajrulahuja iz Balanca pri Kosovski Vitini (45 let), ki je bil v prepiru z bratom zaradi razdelitve posestva in je julija 1968 na njivi s pištolo ustrelil njegova otroka, stara 19 in 13 let, ter Alije Elezija 50-letnega upokojenca iz Gnjilanov, ki je 11. januarja lani v svojem stanovanju iz koristoljubja s sekuro ubil 58-letnega kmeta, Džemalja Bajraljija, svojega prijatelja, poročajo Večernje novice.

NA DUNAJU KONČANA KONFERENCA O STRATEŠKI OBOROŽITVI

Na Dunaju so se pred kratkim končali razgovori o omejevanju strateškega oboroževanja (SALT). V skupnem sovjetsko-ameriškem poročilu o zasedanju SALT je rečeno, da so zaključili sedanji krog posvetovanj, ki se bodo nadaljevala 28. marca v Helsinkih. Poleg tega je rečeno, da so razpravljali o omejevanju obrambnih raketnih sistemov in tudi o nekaterih ukrepih za omejitev ofenzivnega orožja. Nadalje je bilo v sporočilu rečeno, da so o nekaterih vprašanjih dosegli napredek.

Poročilo se sklicuje na sporazum med vladama ZDA in Sovjetske zveze dne 20. maja 1971, ko so se dogovorili za nadaljnjo razpravo o omejitvi strateške oborožitve.

Tokratni šesti krog pogajanj se je pričel na Dunaju 15. novembra 1971. Tri zasedanja pa so bila že prej v Helsinkih.

Opazovalci pravijo, da se prvokrat govori v uradnem poročilu o časnem sporazumu in podčrtujejo optimizem obeh delegacij, da bo možno sporazum izdelati do maja. Predvsem gre za dokončen sporazum o strateškem obrambnem orožju in torej o raketnih sistemih z atomskimi konicami, ki naj v zraku prestrežejo in uničijo napadalne balistične rakete. Težji pa je sporazum glede napadalnega orožja. Kljub možnostim, da bi v Helsinkih podpisali prvi sporazum o omejevanju strateške oborožitve, pa iz krogov konference SALT javljajo, da ni izključeno, da bi bil na Dunaju še osmi krog pogajanj.

BIHARCI V BANGLA DEŠU HOČEJO V PAKISTAN

Voditelji biharske manjšine v Bangla dešu so zaprosili za dovoljenje, da bi se lahko preselili v Pakistan, ker jim grozi nevarnost, da umro od lakote, če ostanejo v Bangla dešu.

Apel so poslali mednarodnemu Rdečemu križu, s prošnjo, naj jo posreduje pakistanskemu predsedniku Aliju Butu. Podpisani so voditelji biharske kolonije v Čitagongu. V pismu pravijo: „Če se ne bomo hitro preselili, se bojimo, da bo vse nebegalsko prebivalstvo pomrlo od lakote“. Večino biharskih prebivalcev so vrgli na cesto, tako iz vladnih ustanov kot tudi iz zasebnih podjetij; tisti, ki imajo denar v bankah, ga ne morejo dvigniti; po njihovih domovih preiskujejo in jih brez razloga zapirajo.

Med večino bengalskega in biharskega prebivalstva se je razplamenelo sovraštvo. Pripadnike biharske manjšine dolžijo, da so sodelovali s pakistanskimi četami.

LONDON: IZREDNO STANJE

Britanska vlada je razglasila izredno stanje, da bi zagotovila oskrbo z elektriko. Te primanjkuje zaradi pettedenske stavke 280 tisoč rudarjev. To je prva splošna stavka britanskih rudarjev v zadnjih 46 letih. V vsej državi bodo morali varčevati z elektriko.

UMRL AMERIŠKI VELEPOSLANIK THOMPSON

Bivši ameriški veleposlanik v Moskvi Lewellyn Thompson je umrl v ZDA za rakom, star 67 let. V diplomatski službi je bil od 1929, veljal je za enega vrhunskih izvedencev za Sovjetsko zvezo. V Moskvi je bil veleposlanik od 1957 do 1962 in od 1967 do 1969.

ZAHODNONEMŠKI SENAT ZAVRNIL POGODBI Z MOSKVO IN VARŠAVO

Zahodnonemški senat „Bundesrat“ (ki združuje predstavnike deželnih vlad), v katerem ima večino krščansko-demokratska opozicija, je začel obravnavati vprašanje ratifikacije pogodb Zahodne Nemčije s Sovjetsko zvezo in Poljsko. Senat je izglasoval resolucijo, s katero zavrača obe pogodbi, ki jih je podpisala Brandtova vlada. Krščansko-demokratska večina utemeljuje ta svoj ukrep s tem, da priznanje dveh pogodb lahko povzroči spremembo odnosa sil v Evropi v korist Vzhoda, vmešavanje Sovjetske zveze v notranjo politiko Zahodne Nemčije in prejudicira pravico o samoodločbi nemškega naroda in o združitvi nemške nacije, ker se priznavajo sedanje meje.

WALDHEIM PRIPRAVLJEN ZA IRSKO

Glavni tajnik OZN Kurt Waldheim je izjavil, da je Veliki Britaniji in Irski ponudil, da pomaga izboljšati položaj na Severnem Irskem. To je od njega zahtevala Irsko, sedaj pa čaka odgovor Velike Britanije, ker brez privoljenja obeh strani Združeni narodi ne morejo ničesar storiti.

Ob 70-letnici pisateljice Milke Hartmanove

Pred desetimi leti je danes že pokojni dr. France Cigan zapisal v Letnem poročilu Slovenske gimnazije za leto 1961/62:

POGOVOR Z MILKO HARTMANOVO

Za slovensko ljudsko kulturo sploh, posebej še za Koroško, so bili nekaka posebnost — bukovniki. Ti možje so živeli v času, ko so bile šole redke in preprostem človeku težko dostopne, pa so se v svoji lakoti po višji omiki z občudovanja vredno prizadevali.



devnostjo dokopali do tega, da so znali brati in pisati. Da bi mogli pridobljeno znanje drugim posredovati, so prevajali in prepisovali v bukve — od tod ime —, nekateri pa so tudi sami sestavljali pesmi in igre. Bukovniki — preprosti možje, ki so izhajali iz ljudstva, živeli med ljudstvom in ustvarjali, en sam velik dokaz kulturne žeje in kulturne tvornosti našega ljudstva.

Zdi se mi, da smemo v častno vrsto koroških bukovnikov po pravici šteti tudi Milko Hartmanovo. Letos je obhajala 60-letnico rojstva. Spodobilo bi se, da bi ob tej priliki ocenili njeno kulturno, pesniško in glasbeno delo.

V naslednjem se želim pomuditi pri njenem delu na glasbenem področju. Za pojasnila sem se obrnil naravnost na Milko, ki pride večkrat obiskat nečaka v Celovec. Ob priliki sem jo poprosil za pogovor in je rade volje ustregla.

Ali smem prositi, da bi mi povedali na kratko potek vašega življenja?

„Prosim, če je potrebno. Rodila sem se 11. februarja 1902 v Libučah pri Hartmanu, na sam pustni terek zjutraj. Zato sem morala včasih nekoliko pusta,“ je šaljivo pripomnila k svojemu rojstnemu dnevu. „Po končani ljudski šoli, ki sem jo 6 let obiskovala, sem si zelo želela, da bi mogla naprej študirati, pa ni bilo ne prilike ne sredstev. Saj je bil to čas prve svetovne vojske.“

Ali je bila ljudska šola edina vaša izobrazba?

„Skoro edina; kajti poleg ljudske šole sem se mogla udeležiti edino desetmesečnega gospodinjkega tečaja pri šolskih sestrah v Ljubljani — bilo je to 1924/25 — in štiri leta pozneje (1929) nadaljevalnega tečaja pri šolskih sestrah v Mariboru.“

Kako ste prišli za gospodinjko učiteljico na Koroško?

„Po gospodinjškem tečaju v Ljubljani so me sestre pritegnile k delu pri podeželskih

gospodinjkih tečajih v Sloveniji, npr. v Zagorju ob Savi, Hrastniku, Škofji Loki. Mene pa je vleklo domov. Tu sem za take tečaje pridobila voditeljice Krščanske socialne zveze, ki je bila tedaj osrednja organizacija koroških Slovencev, in z njihovo pomočjo sem vodila leta 1927 gospodinjki tečaj najprej v Dobrli vasi in potem drugega za drugim vse do leta 1939, ko so mi nacistične oblasti to delo prepovedale; čez dve leti — bilo je aprila 1941 — so me iste oblasti celo za tri mesece zaprle, nato pa me pregnale v Št. Jakob nad Krko, kjer sem živitarila do leta 1945, to je do konca vojske.“

Ste po vojski takoj nadaljevali s tečaji?

„Ne takoj. Ko so šolske sestre leta 1946 v Št. Rupertu zopet začele z gospodinjko šolo, sem najprej tam pomagala in šele dve leti navrh zopet začela s tečaji vse križem po koroških slovenskih vaseh. L. 1956 pa mi je umrl brat, zboleli so mati, nato pa še jaz sama. Odtlej si zdravstveno nisem mogla več popolnoma opomoči in tako živim stalno na rojstnem domu v Libučah.“

Kako ste prišli do tega, da ste začeli zlagati napeve?

„To je težko povedati. Zdi se mi, da po neki notranji potrebi, da bi mogla dati duška svojim občutkom. Nekoliko je morda tudi podedovano. Saj so se naš atej sami naučili citre igrati in so pogosto „svoje“ igrali.“

Potem je malo prenehala, se zazrla v daljavo, vzdihnila in počasi nadaljevala:

„Nekaj vzroka bo tudi v tem: Umetnost me je vedno privlačila, glasba pa še prav posebno. Ko sem v mladosti doživela vsakovrstna razočaranja, sem prosila Boga, naj mi ostane vsaj dar pesmi. Mislim, da sem bila uslišana. Pesem — kot beseda in kot melodija — mi je bila vedno v veliko tolažbo in zadoščenje. Končno pa sem morala skrbeti tudi za kulturne prireditve ob sklepu tečajev, ki sem jih vodila. Razen kakšne narodne pesmi nisem imela kaj v roke vzeti. Kaj sem hotela: sama sem se lotila deklamacij, prizorov in — pesmi, melodij.“

Če prav vem, ste marsikaj napravili tudi po naročilu?

„Gotovo, zlasti zdaj v povojnih letih. Pogosto sem dobila prošnje za kakšno priložnostno deklamacijo ali prizor, včasih pa tudi za kake melodije. Imela sem navado, da sem se ob takih naročilih vedno zatekla po pomoč k Sv. Duhu. Reči moram, da sem delala z lahkoto in mislim — več ali manj — uspešno.“

Se morete spomniti, katero melodijo ste prvo napravili?

„Seveda, Zakaj bi jaz ne pela. To besedilo in melodijo sem zložila, ko sem imela 16 let. Vseh kitic se ne spominjam, melodijo pa pomnim.“ (Dalje prihodnjico)

Prešernovi nagrajenci za leto 1972

Poročali smo že, da so na dan Prešernovega praznika v Ljubljanski operi podelili letošnje Prešernove nagrade. Danes se hočemo približe seznaniti z osebnostmi, ki so dobile to dragoceno priznanje.

Tone Kralj

Slikar, grafik in kipar TONE KRALJ je dobil nagrado za življenjsko delo na področju likovne umetnosti.

Tone Kralj je umetniška osebnost, ki že pet desetletij tvorno posega v likovna in kulturna dogajanja na Slovenskem. Kot eden utemeljiteljev slovenskega ekspresionizma, ki je odpiral naš prostor v svet, in kasneje kot tvorec polnokronnega osebno obarvanega realizma, je pred nami razgrnil enciklopedično širok opus, ki zajema mladane vse likovne panoge od risbe in intimne grafike, preko oljnih slik in plastike, do monumentalnih stenskih dekoracij in posegov v arhitekturo.

Predvsem ga je zanimal slovenski kmečki človek, ki ga je s krepkimi barvami in monumentalno kompozicijo dvignil v simbolične višine. Bodisi v lesu bodisi v oljnih podobah, povsod čutimo za delom resnega ustvarjalca, ki obvlada svoj težki poklic s suvereno močjo in mu ni mar za minljiva priznanja, ampak sledi svoji notranji nuji.

S svojim delom v ekspresionističnem obdobju si je tako pridobil sloves enega od utemeljiteljev slovenske moderne umetnosti, ki brez Kraljevega deleža gotovo ne bi bila to, kar je danes.

Bogo Leskovic

Dirigent in skladatelj Bogo Leskovic je dobil nagrado za uspehe na področju dirigentske dejavnosti.

Dirigent in skladatelj Bogo Leskovic je dobil nagrado za uspehe na področju dirigentske dejavnosti. Razvoj slovenske plesne umetnosti je neolčljivo povezan z imenom Pie in Pina Mlakarja. Prav letos poteka štirideset let, kar sta s svojim prvim plesnim večerom na ljubljanskem opernem odru prinesla v slovensko plesno umetniško življenje novega, zdravega, resnično umetniškega duha. Čeprav sta živela v tujini, sta bila celo desetletje pred drugo svetovno vojno v stalnem stiku z ljubljansko operno hišo. V tem času sta med drugim ustvarila tudi dve celovečerni plesni kompoziciji, Vrag na vasi in Lok, ki bosta tako po svoji občečloveški vsebini kakor po obliki, v katero sta na visoki umetniški ravni vpletla jugoslovanski folklorni melos, preživeli čas in prostor. Po vojni leta 1946 sta prevzela umetniško vodstvo ljubljanskega baleta, delala z njim dvajset let in postavila v tem času dvajset baletov, med njimi štiri slovenske novitete, ter številne koreografije v operah.

SLOVENSKI OKTET JE PEL V GRADCU

V Minoritski koncertni dvorani v Gradcu je pred kratkim gostoval znani Slovenski oktet. Okrog 500 poslušalcev, kolikor jih gre v dvorano, je bilo navdušeno nad petjem slovenskih pevcev, kajti po sodbi poslušalcev in kritike niso še slišali tako kvalitetnega petja. In kot je oktet prepričal v svoji klasiki in mednarodni romantiki, tako je posebej pritegnila jugoslovanska pesem.

SLOVENCI

doma in po svetu

FRANCE OSTANEK 70-LETNIK

6. februarja je dopolnil 70 let svojega življenja ravnatelj Slovenskega šolskega muzeja France Ostanek, ki upravlja to ustanovo že 21 let. Pred vojno je bil med drugimi referent za manjšinske šole v prosvetnem oddelku banske uprave.

APZ „Tone Tomšič“ na Koroškem

Konec januarja je gostoval pri nas na Koroškem v Bistrici na Zilji in v Šmihelu svetovno znani slovenski Akademski mešani pevski zbor »Tone Tomšič« iz Ljubljane. APZ »Tone Tomšič« se je na lastno pobudo odločil, da bi ponovno obiskal zamejske kraje na Koroškem in v Italiji s slovenskim prebivalstvom.

Prvi koncert je imel pevski zbor v Žabnicah v Italiji pri Trbižu. Ljudje so popolnoma zasedli dvorano. Koncertni program je obsegal narodne in umetne pesmi jugoslovanskih narodov. Za te koncerte so se pevci nalašč naučili vrsto znanih koroških pesmi. Navdušenje je bilo tolikšno, da je moral zbor še in še dodajati.

Iz Žabnic so se pevke in pevci podali v Bistrico na Zilji. Tudi tu je dvorana komaj sprejela vse poslušalce. Zadnji koncert pa so dali v Šmihelu, kjer jim je navdušeno občinstvo viharno aplaudiralo. APZ »Tone Tomšič« je obiskal še najvišjo slovensko vas Djekše.

Povsod so naši ljudje izrazili željo, da bi se mladi pevci ponovno vrnili.

Tako sta nam razumljivi osnovni potezi — izredna prefinjenost in občutljivost — na katerih temelji vse njegovo delo. Ti dve komponenti in pa znanstveni prijem spremljata kreativno dojeto problematiko spomeniškega varstva delikatnih historičnih ambientov.

Z uso zavzetostjo za sodoben način restavriranja cerkve sv. Sofije v Ohridu in njenega okolja odpre vrata modernemu konceptu spomeniškega varstva pri nas ter se vključi v vrh naših in zamejskih strokovnjakov. Z risbo ustvarja enakovreden element besedi in tako omogoča izredno jasno predstavo o emotivni vrednosti gledanja doživete arhitektonskega motiva.

Ogromna publicistična dejavnost profesorja Marjana Mušiča ne zajema zgolj neposredne vzgoje povojnih generacij arhitektov, temveč vse kulturne javnosti. V eseju »Kozolec« iz leta 1970 doseže vrh v sožitju med znanostjo in umetnostjo, ki je kot vse njegovo delo uspešna sinteza kompleksnosti globoke teoretične analize in kreativne invencije.

Sava Severjeva

Dramska umetnica je dobila Prešernovo nagrado za življenjsko delo na področju gledališke umetnosti.

Sava Severjeva sodi med pomembne interprete dolge vrste odrskih postav iz domačega in svetovnega sloustva v slovenskem gledališču, hkrati pa si je pridobila velik sloves tudi v jugoslovanskem kulturnem prostoru, tako na gostovanjih kakor v času, ko je bila stalno angažirana v neslovenskih gledališčih, zlasti v Jugoslovanskem dramskem gledališču v Beogradu. Največje predvojnne uspehe je dosegla v prvih Stupičevih režijah med leti 1935 in 1938 na odru ljubljanske Drame. To so bila hkrati njena najplodnejša leta, iz katerih še danes žive značilne postavbe iz domačega repertoarja, predvsem Helena Grudnova v Cankarjevi satirični komediji, vedre mladostne vloge v prvih sovjetskih komedijah in še posebej Polly v »Beraški operi«. V zrelih letih se je naša igralka najtrdnije uveljavila z dramskimi značaji Miroslava Krleža, ob katerih je našla svoj svet, ki ji je bil bližji in ob katerem je sprostila svoje ustvarjalne sposobnosti do najvišje mere (baronica Glembajeva v »Glembajevih«, Lavra Lenbachova v drami »V agoniji«, ki ju je igrala na vseh velikih jugoslovanskih odrih). Po vrnitvi v Ljubljano pa je poleg drugih ustvarila spet pomembno postavbo v Krleževi drami »Areteje«.

Ing. arh. Marjan Mušič

Je dobil nagrado za življenjsko delo na področju arhitekture.

Profesor Marjan Mušič je prvi slovenski arhitekt, ki mu je uspelo s polno osebnostjo doživeti svetovno ogledovanje le rahlo nakazane arhitektonske kvalitete, ki jih poraja pridih intuicije ob komaj sluteni viziji prihodnjega.

V Vidmu: Nastopno predavanje prof. dr. Rotarja

Govoril je o vprašanju slovenske literature

Na videmski fakulteti za tuje jezike, ki spada v sestav tržaške univerze, je te dni imel nastopno predavanje prof. dr. Janez Rotar, doslej profesor na pedagoški akademiji v Mariboru. Njegovo nastopno predavanje je obravnavalo vprašanja slovenske literature v soseščini drugih književnosti.

V Vidmu bo imel predavanja trikrat na teden. Dr. Rotar se je rodil v Brezovici pri Ljubljani 1931. leta. Diplomiral je na ljubljanski filozofski fakulteti 1965, na isti fakulteti pa je leta 1964 dosegel tudi znanstveni doktorat iz slovenske literarne zgodovine.

Prof. Janez Rotar je doslej izdal dve knjigi: »Družbeno-politični nazor pisatelja Franja Maslija Podlimbarskega« in »Iz prispevkov« (1971), kjer so zbrana besedila, v katerih obravnava literarno esejistično in zgodovinsko, literarno in jezikovno stilna ter

Uredništvo in uprava „Našega tednika“ se zahvaljuje naročnikom in prijateljem lista za zvestobo v minulem letu. Prosimo vas, da ostanete zvesti tudi v tekočem letu 1972.

V današnji številki prilagamo za tuzemstvo položnice, da boste lahko plačali naročnino. Kdor ne more plačati naročnine za celo leto, naj bi to storil vsaj za pol ali četrt leta. Letna naročnina znaša 100.— šil.

Kdor se nas bo spomnil s kakim darom za tiskovni sklad, bo to objavljeno v listu in se mu še posebno zahvaljujemo!

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

BRJUŠE PRI GREBINJU

Voščilo za rojstni dan in god Julijani Lippe
Draga mama!

Dan veselja in radosti se mi danes oživi, ker se je približal tisti dan, ki je od mene težko pričakovani. Sedemdesetletnico ste obhajali v zdravju, kar vam iz vsega srca želimo seveda tudi za god, ki ga boste praznovali 16. tega meseca. S ponosom lahko gledate nazaj v preteklost, ko ste darovali sedmim otrokom življenje, jih učili in vzgojili, a brez otroških doklad, samo s svojimi žuljavimi rokami.

Štiri hčerkice in trije sinovi Vam kličemo: Še na mnoga leta! Verno ste nas vzgojili in to še celo v tistem času, ko je divjal vihar, po naši domovini in ni bilo nobenega izgleda na bolje. Dasiravno so se ta leta strahote vlekle počasi, kot slina za polžem, niste obupali, saj v nobeni moški pesti ni toliko moči, kakor jo je v dobrem materinem srcu. Da, to materino srce ima do smrti ljubezen do svojih otrok, pa čeprav so raztreseni pozneje na vse strani, poročeni kot samski.

Dostokrat se tudi zgodi, da snahe ne razumejo tašč, kljub temu, da je le-ta za snaho dobra pomoč. Imejmo razumevanje, če njen mož, visi nekoliko na materi snaha nima vzroka jedikovati, saj je vendar mati, ki ga je rodila. Seveda vemo dobro, da je žena prva, in šele mnogo pozneje mati. Vemo pa tudi da je mati samo ena, medtem ko je žen lahko več. Sem in tja se zgodi, da žene goljufajo svoje može, kakor tudi obratno. Toda redko, prav redko, matere svoje sinove in hčere.

Zato pa zlata naša mati:

„Še dolgo let sonce naj zlato Vam sijje; ko zadnjikrat sonce za goro se skrrije, takrat ko odmeril Večni bo čas, naj sprejme nebeški sam angelček Vas, V deželo radosti kjer neha se reva, v deželo kjer slava se večna prepeva.“

To Vam želijo sinovi in hčere, posebno pa Anica in Karl Strieder z vnučki Anemarijo, Kristino, Jožetom in Bogomirom.

Vsi skupaj Vas poljubljamo na uvela lica.

Slovenska prosvetna zveza vabi na

Prešernovo proslavo

ki bo v sredo, 23. februarja 1972, ob 20. uri v modri dvorani Doma glasbe v Celovcu.

Na prireditvi bo Slovenska prosvetna zveza izročila literarne nagrade, ki so jih koroški avtorji prejeli na literarnem razpisu SPZ decembra lani.

V drugem delu prireditve bodo nastopili znani slovenski glasbeni umetniki: operna pevca Vanda Gerlovičeva in Ladko Korošec ter instrumentalna solista Rok Klopčič in Marjan Lipovšek.

Ljubitelji slovenske kulture in umetnosti prisrčno vabjeni, da se udeležijo prireditve v počastitev slovenskega kulturnega praznika.

O d b o r



Župnik Jože Vošnjak 60-letnik

Listine ne lažejo — videz pa. Nihče ga ne bi imel za šestdesetletnika — šenjanškega gospoda župnika. Jubilant se je rodil 3. februarja 1912 v št. Jurju pri Celju. Je tako res »štajerski fantič, zmeraj korajžen, vesel«, kot poje Meško. Kruh učenosti so mu rezali na domači osnovni šoli, na gimnaziji in v mariborskem bogoslovju. Poklic so mu izprosil dobri starši in gotovo tudi svetniški stric frančiškan pater Vendelin Vošnjak. Posvečen v duhovnika je bil jubilat 4. julija 1937 v Mariboru. Kaplanske službe so mu nudile dosti prilike spoznavati ljudstvo — mesto in podeželje — ter med ljudstvom tudi prosvetno delovati.

Druga vojna je gospodu Vošnjaku prinesla begunstvo. Zapustiti je moral Štajersko, sprejela ga je Dolenjska in nato Goriška. Nikjer se ni branil dela — dušnopastirskega in prosvetnega. Leta 1955 je prišel na Koroško. Tako je spoznal vse

slovenske dežele in jih tudi vzljubil. Od št. Jurija na Štajerskem pa do št. Janža v Rožu je bila dolga pot. Ni manjkalo klanec in ovir. Gospod Jože pa je imel in še ima posrečen, vesel značaj, ki mu povsod pomaga naprej.

V št. Janžu je jubilat 1962 odpel srebrno mašo (vsaj po tem bi morali sklepati, da je letos šestdesetletnik). Ostal je mlad in prožen, vesel in podjeten. Koliko so v št. Janžu peli in igrali po njegovi iniciativi! Koliko časa je žrtvoval »Nedelji« in »Katoliški mladini«!

Njegov konjiček je potovanje. To ima menda v krvi. Upamo in želimo, da bi ga ta konjiček ne odnesel iz št. Janža. Saj je že obšel vse slovenske dežele in naj bi mu pri nas bil odmerjen še dobršen kos življenja. Naša želja je, da bi mu Bog dal še trdnega zdravja za nadaljnje uspešno dušnopastirsko in kulturno delo med koroškimi Slovenci.

Dr. V. I.

Krščanska kulturna zveza v Celovcu in Zveza pevskih društev v Celovcu
vabita na

SLAVNOSTNO AKADEMIJO

Obhajali bomo prvo obletnico smrti dr. Franceta Cigana
in 70. rojstni dan pesnice Milke Hartmanove

V nedeljo, 27. februarja 1972, ob 14,30 v Domu glasbe v Celovcu

Vstopnice v predprodaji v pisarni Krščanske kulturne zveze, Viktringer Ring 26, tel. 0 42 22 — 84 3 58, pri krajevnih prosvetnih društvih in pri zastopnikih Farne mladine.

Sporočamo tudi, da bo avto-podjetje Sienčnik vozilo iz Podjune v sledečem času: Pliberk trg 12,45, Šmihel-Šerčer 13,00, Globasnica-Šoštar 13,20, Dobrla vas-Sienčnik 13,30 in Škocjan 13,40 uri.

Prešernova proslava v Radovljici

(Ob sodelovanju sveških pevcev)

V našem listu smo poročali obširno o koncertu radovljiškega komornega zbora na Koroškem. Tokrat pa poročamo o Koroškem večeru, ki so ga pripravili Radovljičani 5. februarja 1972. Ob sodelovanju moškega pevskega zbora Slovenskega prosvetnega društva „Kočna“ iz Sveč. Koroški večer je priredila Kulturna skupnost, Zveza kulturno prosvetnih organizacij in Delavska univerza Radovljica.

Ves kulturni večer je bil v znamenju Prešernovega praznika, ki ga obhajamo Slovenci meseca februarja.

Ob zelo dobrem obisku je pričel spored s Prešernovo Zdravico. Komorni moški zbor Anton Tomaž Linhart iz Radovljice pod vodstvom Slavka Boleta.

Nato je spregovoril prof. Niko Rupel o pomenu tega srečanja, predvsem o pomenu Prešernovega dela za Slovence. Nato so recitali pesmi in prozo koroških pesnikov in pisateljev ob spremljavi na klavirju z globoko zavzetostjo: Maruša Avguštin, Slavica Česnik, Bernarda Mrak, Franci Černe, Miran Kenda, Boštjan Mrak in Jože Smolej.

Koroški del je dopolnil nato še sveški

pevski zbor pod vodstvom prof. dr. Antona Feiniga, ki je zapel vrsto narodnih pesmi iz Roža, Zile in Podjune.

V prijateljskem krogu je nato spregovoril še predsednik skupščine Radovljica, dipl. pravnik Kajdiž Stanko. V zvezi s Prešernovim dnevom je nakazal na vlogo slovenstva v zgodovini in sedanjosti. Primarij dr. Jurij Zalkar je izrazil veselje nad tem, da so se začeli prebujati narodno tudi Slovenci v Beneški Sloveniji in Reziji, posebno pa je poudaril prizadevanja koroških Slovencev za rast slovenske kulture. Dr. Valentin Inzko je kot predsednik Slovenskega prosvetnega društva „Kočna“ nakazal na zgodovinsko pomembno vlogo tudi obrobnihih kulturnih središč Maribora, Celovca, Gorice in Trsta pri oblikovanju celotnega slovenskega kulturnega prostora, medtem ko so poudarjali pomen podobnih srečanj na kulturni ravni še dr. Anton Feinig, Jošt Rolc, predsednik izvršnega odbora kulturne skupnosti, koroški pesnik Andrej Kokot in dr. Janko Zerzer, ki je kot podpredsednik Krščanske kulturne zveze pomagal uspešno izvesti to kulturno srečanje.

Kaj pa je v Selah novega?

ZLATI JUBILEJ

Ako bi nas ne bilo opozorilo voščilo v sobotni radijski oddaji, bi se ne spomnili na zlati zakonski jubilej Boštjana in Anore. Dne 6. februarja, je namreč minulo 50 let, odkar se je Ana Male, posestnica Motlrove kmetije, poročila s čevljarjem Boštjanom Oražem, pd. Spod. Jugovim. Tekom dvajsetih let se je družina stalno množila, saj se jima je rodilo kar dvanajst otrok, osem fantov in štiri deklice. Mala kmetija in čevljarska obrt pa sta le zadostovali za preživljanje nerazvajene družine. En sam fantek je rano umrl, ko je ravno shodil, drugi pa so odrasli in so sedaj v raznih poklicih in imajo razen enega vsi že lastne družine.

Težki časi druge svetovne vojne so zahtevali žrtve tudi v njuni družini. Starejša sinova Hanzej in Marijan se iz vojne nista vrnila, oče pa je bil l. 1943 zaprt, obsojen in se je vrnil domov umsko bolan.

Sedaj prirašča na Motlrovemu domu nov rod. Otroci in vnuki spoštljivo gledajo na jublanta in so jima za petdesetletnico voščilo po radiu. Tem voščilom se pridružujemo vsi z željo, naj jima dnevi starosti potekajo v zdravju, miru brez hudih skrbi.

BLAG MU SPOMINI!

Več kot 5 mesecev ni bilo pri nas nobenega pogreba. Menda so Sele posebno zdrav kraj. Zdaj pa smo zgubili moža, ki zasluzi, da o njem piše naš list, saj je bil vsa leta njegov naročnik.

V četrtek, 10. februarja, zjutraj je ugasnila luč življenja 82-letnemu Janezu Oražeru, pd. Rožiču na Šajdi.

Od mladih let dalje je služil kot hlapec. Ko se je vrnil s prve svetovne vojne, si je služil kruh kot gozdni delavec. Oktobra 1919 se je oženil s Hauptmanovo Mojcijo. Več let pozneje je vzel v najem pd. Rožičevo posestvo na Obirskem, pozneje pa se je

Naše prireditve

Mladinski vokalno-instrumentalni ansambel „Rokovnjači“ iz Ljubljane, priredijo v ponedeljek, 21. februarja, ob 19. uri zvečer v dvorani celovškega Marijanišča

KONCERT DOMAČIH PESMI

Med posameznimi točkami je povezava s humoristično vsebino.

Ljubitelji narodne glasbe vladno vabijo k obilni udeležbi študentje dijaškega doma Heimlinger.

Katoliško prosvetno društvo v Globasnici vabi na

KULTURNO PRIREDITEV

v nedeljo, 20. februarja, ob 14.30, pri Šoštarju v Globasnici.

Vsi prisrčno vabljeni!

Farna mladina v Vogrčah priredi v nedeljo, 20. februarja, ob pol osmih zvečer v farni dvorani v Vogrčah igro v 3 dejanjih s petjem

MOČ UNIFORME

Spisal Jaka Štoka

Po dolgem odmoru in zamudi tem bolj prisrčno vabljeni!

Farna mladina iz Vogrč priredi v nedeljo, 20. februarja, ob pol treh popoldne, v farni dvorani v Zvabeku igro v treh dejanjih s petjem

MOČ UNIFORME

Spisal Jaka Štoka

Prisrčno vabljeni!

preselil nazaj v Sele v svojo novo hišico. Vsa leta je bil zdrav in močan za delo in je še kot rentnik oskrboval živino na bližnjem Kališnikovem posestvu. Bil je dobrega, plemenitega srca, globokoveren, zaveden Slovenec. Zato je bil splošno zelo spoštovan in priljubljen. To je pričala tudi velika udeležba pri pogrebu v soboto, 12. februarja. Snežilo je, snežinke so padale na krsto kot bele solze z neba in pokrile njegov grob z belo odejo. Leta 1969 je obhajal zlato poroko. Naj se sedaj še bolj veseli zlatih nebes!

PROSVETNO DELO

V nedeljo, 30. januarja, so igralci iz Bilčovsa kljub precej negotovemu vremenu gostovali pri nas z igro „Lepa Vida“. Bili smo jih zelo veseli, tudi udeležba občinstva je bila boljše, kot smo jo v tem vremenu mogli pričakovati. Vsi so hvalili ganljivo vsebino igre in izvrstne nastope igralcev. Za dobro voljo pa so nam poskrbeli bilčovski godci.

Na pustno nedeljo pa smo se spet zbrali v dvorani farnega doma. Domače prosvetno društvo „Planina“ je poskrbelo za zabavo z veseloigro „Stric v toplicah“. To je pa res igra prav za pust! Vsa čast igralcem, ne samo onim, ki so že večkrat oživljali oder, nič manj tudi onim, ki so prvič nastopili. Pokazali so svoje talente. Priprava na igro zahtevala mnogo žrtev za vaje, saj so nekateri igralci zaposleni izven doma.

Odmore sta nam prijetno posladkala naša študenta Pavel in Vili s harmoniko in kitaro. Posebno nas je presenetil mladi fantovski pevski zbor, ko nam je pod vodstvom agilne Mire zapel z ubranimi in mehкими glasovi več za nas še novih pesmi. Naj se ta pevski zbor krepko drži skupaj, se vadi in nastopa. Zdi se, da se je prosvetno delo zdaj zelo razgibalo.

Po prireditvi je člana prosvetnega, pevškega in športnega društva pustna zabava združila v prijateljsko skupnost.

BRNCA

Minulo je že leto od tedaj, ko smo se zadnjikrat oglasili na tem mestu. Takrat smo poročali le žalostne vesti. Danes pa hočemo povedati nekaj razveseljivega. V soboto, dne 5. t. m., sta slavila svojo zlato poroko Janez Müller, pd. Fonarjev Hajnček iz Bač in njegova žena Trezi.

Gospod župnik jima je napravil lep navor pri poročni maši. Ta dva sta bila res vzorna zakonca naše fave, ker sta držala dano obljubo pri prvi poroki. Usoda tudi njima ni prizanesla srčnih bolezni: en sin je umrl še kot študent, drugi je kot vojak obležal na fronti. Sin Lojz je postavil mogočno hišo, tako da sedaj na stara leta starem ni več treba „gostovati“ drugje in mirno uživata starostna leta. Bog jih živi še mnoga leta!

OKROG 35.000 GLEDALCEV NA DUNAJSKI
DRSALNI REVIJI

Trinajsto gostovanje Dunajske drsalne revije v Celovcu je bilo uspešno. Na trinajstih predstavih letošnjega gostovanja so našli natančno 34.542 obiskovalcev.

Zadnje razvrednotenje dinarja ni imelo za posledico nobenih odjav. Celu nasprotno je res: letos je prišlo v soboto 16 avtobusov iz Reke in Opatije, tudi iz Zagreba, celo iz Siska so se pripeljali, ki so prenočevali v Celovcu. Prišli so tudi ljudje iz italijanskih mest Trsta, Benetk, Gradeža in Vidma.

Arminu Kurbusu ob 50-letnici

Dne 17. februarja praznuje petdesetletnico življenja (pravimo, da se sreča z Abrahamom), g. Armin Kurbus v Bridgeportu v Ameriki. Ker je kot učitelj in prosvetni delavec zaoral globoko tudi v koroško zemljo, je prav, da se ga spomnimo.

Rojen je bil v Mariboru. Nižjo gimnazijo je napravil pri salezijancih v Veržeju. Ko so Nemci zasedli Štajersko, je zbežal v Ljubljano, Italijani pa so ga internirali v Gonarsu, da je napravil maturo šele 1. 1943. Nemci so ga po italijanski kapitulaciji poslali na prisilno delo in je dočkal konec vojne na vzhodnem Štajerskem. Nekaj časa je študiral v Gradcu, potem pa se vpisal na učiteljski tečaj v Celovcu.

Prvo službeno mesto je dobil v Št. Lenartu pri sedmih studencih, kjer je bil 4 leta.



Bil je vesten učitelj, pa nadvse skrben vzgojitelj in prosvetni delavec. Znal je vzbuditi v mladini ljubezen do slovenske besede in pesmi, mladina ga je vzljubila. Nad 50 mladih pevcev je peljal na pevsko turnejo k Trstu in Gorico. Zaradi prosvetnega dela so ga premestili na Knežo na Svinški planini, od tam pa v Bilčovs, kjer je ostal štiri leta. Nekaj časa je bil odpuščen, nato zopet nastavljen v Kotmari vasi, kjer je bil le nekaj mesecev do odhoda v Ameriko.

Leta 1952 se je poročil v Št. Lenartu z Jurčevo Hanco. Mladina in odrasli Korošci so tedaj pokazali, kako radi ga imajo. Na Koroškem je dobil hčerko Silvano, v Ameriki pa Melito.

Tudi v slovenski župniji sv. Križa v Bridgeportu, kjer je bil župnik pok. dr. Andrej Farkaš, je izrazil svoje velike zmožnosti za slovensko versko in kulturno delo, posebno pa po tragični smrti dr. Farkaša: bil je vodja slovenske šole, lektor (bravec) pri slovenskih mašah, okrog 100 rojakom je preiskrbel službe, širil je Mohorjeve knjige, zbiral denar za slovensko kapelo v Washingtonu, za Slovenik v Rimu, zbiral, pa tudi

sam močno podprl novo cerkev sv. Cirila in Metoda v Mariboru in slovenske salezijance.

Doživel pa je bridko razočaranje. Sedanji župnik je ukinil nedeljsko slovensko peto mašo pred tremi leti. G. Kurbus si je na vse načine prizadeval, da bi slovenska beseda in pesem ostala v cerkvi, ki so jo Slovenci zgradili. Ni našel razumevanja, v veliko versko in narodno škodo je župnija razklana. G. Kurbusa boli, duševno trpi, kako bi ne! Še mene kot sobrata boli tako postopanje župnika, pa tudi ostali sobratje in rojaki v Ameriki tega ne odobravajo.

Na svojem obisku v Ameriki sem imel dvakrat srečo, da sem lahko gledal g. Kurbusa v njegovem „elementu“: 13. novembra pri „martinovanju“ v slovenski župniji svetega Cirila in Metoda v New Yorku. Gospod Kurbus je pripeljal s seboj moški pevski zbor „Zvon“, ki ga je lani ustanovil in so jedro zbora Usvi bratje, da nam je zbor zapel za cel koncert pesmi. Seveda so bile vmes tudi koroške narodne pesmi. In kako so prepevali! Uživajo ugled, da jih še drugam vabijo, tudi v Washingtonu so bili.

G. Kurbus pa me je povabil, da pridem s svojimi barvnimi slikami o Koroški tudi k njemu v Bridgeport. Peljali smo se tja kar trije slovenski duhovniki: dr. Franc Blatnik, Lojze Sterle in jaz. Ker na žalost nima vstopa v župnijsko dvorano, je kar svojo veliko garažo spremenil v „dvorano“, jo dobro segrel, povabil znane Slovence na družabni večer in jih je prišlo kakih 40. Bili so vsi enega duha in srca, poznani med seboj, da je bilo priručno domače in so duhovno uživali ob slikah iz Koroške. Kako so doživljali in komentirali! Žena Hanca je za vse pripravila večerjo in pijačo. Potem pa je še zbor prepeval in si dal duška, da vsaj tukaj lahko prepeva, ko že v župnijski dvorani ne sme. Spoznal sem: duša vsega slovenskega

O letnem proračunu občine Pliberk

Dne 21. januarja so se sestali mestni očetje in sklenili letni proračun za leto 1972. Seja je bila dobro pripravljena, najprej po strokovnjaku, inšpektorju mestnega urada, g. Milavecu in blagajniku Kappu, nato je točko za točko predelal še mestni svet. Občinski odborniki so tem osebam zaupali in so skoraj v celoti potrdili izdelani osnutek.

Celotni proračun predvideva skoraj osem milijonov šilingov dohodkov in ravno toliko izdatkov. Navedli bomo važnejše točke proračuna:

Občinsko zastopstvo, to so odškodnine županu, mestnim svetnikom in sejnina občinskim odbornikom zneso 193.000 šil. Občinski uradniki stanejo 853.000 šil., stanovski urad pa 47 tisoč šil. Občinski lov pride na 20.800 šil. Župan bo porabil za reprezentanco in prosto razpolago 31.500 šil. V penzijski fond bodo uradniki vplačali 122.000 šilingov.

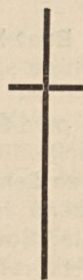
Za občinski zapor, prometne znake, gorsko stražo, stavbno in požarno policijo, živinski in mesni pregled, bo občina izdala 82.000 šil., ki se ji pa v celoti od občanov povrnejo.

Za šolske prispevke drugim občinam bo treba plačati 259.600 šil., od tega bomo dobili spet nazaj od drugih občin 138.000 šil. Pliberška mestna šola stane letos 200.000 šil., libuška 105.000 šil., šola v Šmarjeti 69.100 šil., pri Božjem grobu 123.100 šil., v Vogrčah 90.000 šil. in na Komlskem vrhu 34.000 šilingov. Za gimnazijo v Velikovcu bo morala občina plačati 73.500 šil. in pri otroškem vrtcu v Pliberku je izgube 157.700 šil. Starši plačajo le 50.000, isto prispeva dežela, kar manjka mora dati celotna občina.

Za občinsko knjižnico, pospeševanje umetnosti in skupne družabnosti in ohranitev spomenikov bo občina izdala 99.600 šil. Upa, da bo dobila za izposojanje knjig in vstopnino od Werner Bergove galerije, ki bo letos spet odprta, 53.500 šilingov nazaj.

Za občinske uboge bo izdanih 260.000, za duševno bolne v zavodih pa 238.400 šil. Za občasne podpore in prispevek k izletom šolske mladine še nadaljnjih 19.000 šil. Dalje je treba plačati za kritje izgub deželnih bolnic še 171.000 šil. Za pakete novorojenčkom bo šlo 10.000 šil., za šport bo porabljenih 36.600 šilingov.

Za občinska pota, ceste in mostove bodo porabili 390.000 šil. Cestna razsvetljava stane 67.000 šil. 69.000 šil. bo šlo za čiščenje cest od snega in pometanje smeti po



Globoko užaloščena sporočam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da nas je moj ljubljeni mož, naš oče in brat, gospod

HARDO GALLÉ

po kratki, hudi boleznini nenadoma za vedno zapustil v nedeljo, dne 13. februarja 1972, v 70. letu starosti.

Od dragega pokojnika smo se v tihi žalosti poslovili v sredo, dne 16. februarja 1972.

Prosimo tihega sožalja.

Celovec, dne 16. februarja 1972.

V veliki žalosti:

Helena, žena,
Hardo, sin,
Friedl, brat,
Annemarie, sestra,
v imenu vseh sorodnikov.

življenja je vedno živahni in delavni g. Armin!

16. november 1971, tri dni pred mojim odhodom iz Amerike, mi bo ostal v najlepšem spominu: v gostoljubni Kurbusovi hiši sem doživel slovensko domačnost, povezanost, pa tudi odločnost: tudi v Ameriki hočemo ostati Slovenci in ohranjati svojo besedo in pesem! Spoznal sem tudi, da živi Koroška še vedno globoko v srcu Armina in Hance!

V imenu vseh koroških znancev in ženi- nih sorodnikov, v imenu vseh Slovencev, ki kjerkoli po svetu ohranjajo to, za kar se g. Kurbus žrtvuje, g. Kurbusu k jubileju čestitam in mu želim, da bi še dolgo ohranjal ta ogenj navdušenja in še veliko storil za ideale, katerim je ostal zvest od dijaških let do tega jubileja! Vinko Zaletel

na vodovod. Tudi športniki bi radi dobili več od občine, vendar velja tudi tu pravilo, da se moreš pod odejo le toliko potegniti, kolikor je dolga. Sicer pogledajo noge ven in začne zebsti.

PODSINJA VAS (Našim rajnim v slovo)

Prva nas je zapustila Marija Müller, pd. Jurčinja. Ta žena je bila med prvimi učenkami gospodinske šole v Št. Rupertu pri Velikovcu. Večkrat jo je prišla, ko je bila še Micka mlado dekle, obiskat njena prijateljica Zefka Grafenauerjeva, hčerka slovenskega poslanca in trpina na Zilji. Jurčinja je bila nadvse pridna in skrbna gospodinja. Bog jo je poklical v starosti 75 let.

Sedaj je šla počivati k svojemu možu, s katerim je preživela 40 let srečnega zakona.

Potem ji je sledila Katarina Oberheber, v starosti 66 let. Katarina je bila zmeraj dobre volje. Ko je bila še mlajša, je rada pomagala kmetom na polju in gospodinjam v kuhinji.

Nato je Gospodar nebes in zemlje poklical k sebi Zefo Waldhauser, staro 78 let. Po težkih preizkušnjah življenja, ki niso nikomur prihranjene, je šla po zasluženo plačilo k Bogu, v katerega je trdno verovala.

Komaj je zatisnila oči rajna Zefa, že ji je sledila Otrobova mama. Celovrstno let je raznašala Nedeljo, bila je kljub starosti 88 let še gibčne postave in urnih nog. Nihče bi mami ne prisodil te starosti, ko je v vsako hišo na vasi smuknila kot deklica, oddala Nedeljo, se malo pošalila in posmejala, pa šla zopet naprej. Otrobova mama je bila tudi v sosednjih farah dobro znana in priljubljena. Za pogrebom je šla k vsem njenim sorodnikom, znancem in prijateljem. Veliko bolnikov je obiskala, premmnoge mrličje je pomagala dati na pare.

Zato ni čuda, da so Otrobovo mamo vsi spoštovali.

Nadvse lepo so ji stregli njeni otroci v njeni boleznini, polni muk. Tudi vnuki in pravnuki so jo pridno obiskovali. Tudi gospod župnik ji je še zadnji dan olepšal trenutke življenja s tolažili sv. vere.

Največ hvale zasluži njena snaha Frida, ki je rajni stregla, kakor je stregla svetopi-semska žena Ruta svoji tačči.

Naj naše rajne v božjem miru počivajo, sorodnikom pa naše iskreno sožalje.

DIPL. INŽ. WERNER PFRIMER ODLIKOVAN

Državni predsednik Zvezne republike Nemčije dr. Heinemann je odlikoval predsednika Koroške zbornice za obrt, komercialnega svetnika dipl. inž. Wernerja Pfrimera s križcem I. razreda, reda za zasluge Zvezne republike Nemčije. Odlikovanje mu bo osebno podelil nemški generalni konzul dr. Kopp v petek, 18. februarja, v poslopju generalnega konzulata v Celovcu.

IMPERIAL TELEVIZOR

RUTAR garantira: nikdar brez televizije

Podjunski trgovski center

RUTAR

nudi največjo izbiro in specialitete



A 9141 Dobrla vas — Eberndorf
Telefon 0 42 36 — 281

Olimpijski ogenj v Sapporu - ugasnil

V nedeljo, ob 19.42 po krajevnem času, je ugasnil v Sapporu olimpijski ogenj XI. zimskih iger. V zadnjem prizoru v drsalnem stadionu so se pokazale tri zastave: Grške (po tradiciji), Japonske, kot dežele gostiteljice in zastave Združenih držav Amerike, kjer bo leta 1976 v Denverju XII. zimska olimpiada. (Če bo do te sploh prišlo?)

Sedaj pa nadaljujemo z rezultati tam, kjer smo zadnjič nehali:

OSMI DAN IGER V SAPPORU

V veleslalomu je dobil zlato odličje **Gustav Thöni** (Južni Tirolec — Italija), srebrno je dobil **Bruggmann** (Švica), bronasto **Mattle** (Švica).

V nordijskem maratonu — v najtežji smučarski disciplini v teku na 50 kilometrov — je zmagal zaslužen Norvežan **Tyldum** (zlato), srebrno je pobral, prav tako Norvežan **Myrno**, bronasto kolajno je osvojil Rus **Vedenin** (zmagovalec na 30 kilometrov).

V sprintu na 500 metrov v hitrostnem drsanju za ženske je po pričakovanju osvojila zlato medaljo svetovna prvakinja Američanka **Henningova**. O njeni veliki formi priča tudi nov olimpijski rekord, 2. **Krasnova** (srebro), 3. **Sitova** (bron) — obe Sovjetska zveza.

DEVETI DAN ZIMSKIH IGER:

Na Japonskem je 11. februar državni praznik „Igensetsu“. Bil bi zares praznik za Japonce, če bi ponovili uspeh na veliki skakalnici Okurayama, tako pa se je spremenil v „dan žalovanja“. Senzacija je pripravil **Po-ljak Fortuna** (s skokoma 111 in 87,5 metra), 2. **Steiner** (Švica — 94 in 103 metre), 3. pa **Schmidt** (Vzhodna Nemčija). Prvi Japonec je bil šele 7. **Kasaya** (106 in 85 m). Prvi Avstrijec je bil šele 24. **Bachler**. Jugoslovani pa so se odrezali odlično, saj je bil **Danilo Pudgar** kar osmi in s tem postal najuspešnejši Jugoslovani v zgodovini zimskih iger.

Močan snežni metež in megla sta devetega dne spremljala smučarke, ki so tekmoval v slalomu. Zlato medaljo je osvojila Američanka **Cochran** (ZDA), srebrno **Debernard** (Francija), bronasto **Steurer** (Francija). Avstrijka **Pröllova** je bila šele 5.

V štafeti biatlona je bila prva **Sovjetska zveza** (v postavi: **Tihonov**, **Safin**, **Bjakov** in **Mamatov**), 2. **Finska** in 3. **Vzhodna Nemčija**.

Zahodna Nemka Monika Pflug si je v hitrostnem drsanju na 1000 metrov priborila zlato kolajno, 2. srebrna, je šla na Nizozemsko (**Keulen**), bronasto je dobila Američanka **Henningova**.

Zadnji dan turnirja umetnostnih drsalcev je samo potrdil premoč 21-letnega Čeha **Ondreja Nepele**. Z veliko premočjo je dobil zlato odličje, srebrno **Četveruhin** (Sovjetska zveza), bronasto pa **Pera** (Francija).

DESETI DAN TEKMOVANJA V SAPPORU

Prezadnji dan iger je bil skromen. Razdelili so si odlikovanja le v treh disciplinah: V hitrostnem drsanju na 3000 m za žen-

ske je dobila zlato Nizozemka **Baas-Keiser**, srebro Američanka **Holum**, bron pa spet Nizozemka **Keulen**.

V štirisedežnem bobu je bila prva Švica 1, 2. Italija 1 in 3. Zahodna Nemčija.

Štafeta 3 krat 5 kilometrov za ženske je bila zgolj formalnost za odločno hitrejšo ruske ženske. Vrstni red: Zlato: **Sovjetska zveza** (**Muhačeva**, **Oljunina**, **Kulakova**). Slednja je s to zmago prejela že tretjo zlato kolajno, 2. **Finska**, 3. **Norveška**.

ZADNI DAN ZIMSKIH OLIMPIJSKIH IGER V SAPPORU

Senzacija je bila zmaga skoraj nepoznane Španca **Fernandeza Ochoje** v slalomu za moške in si tako pridobil zlato kolajno, prvič v zgodovini zimskih iger je Španija osvojila svojo prvo zlato odličje. Srebrno je dobil **G. Thöni**, bronasto pa **R. Thöni**.

V hokeju na ledu sta bili dve tekmi: **Sovjetska zveza** je premagala **Češkoslovaško** presenetljivo 5:2; čeprav je ves športni svet pričakoval napeto igro, temu ni bilo tako,

kot priča rezultat. Pač pa je druga tekma prinesla veliko senzacijo: Finska je po zanimivi igri zmagala nad Švedsko, ki je razočarala (saj je celo računala na zlato) s 4:3. S porazom Češkoslovaške je dobila ZDA srebrno kolajno in Čehi bron. Švedi so ostali praznih rok.

BILANCA XI. ZIMSKIH OLIMPIJSKIH IGER

Kazalo zlatih, srebrnih in bronastih kolajin				
Sovjetska zveza	8	5	3	16
Vzhodna Nemčija	4	3	7	14
Švica	4	3	3	10
Nizozemska	4	3	2	9
ZDA	3	2	3	8
Zahodna Nemčija	3	2	3	8
Norveška	3	5	5	12
Italija	2	2	1	5
AVSTRIJA	1	2	2	5
Švedska	1	1	2	4
Japonska	1	1	1	3
Češkoslovaška	1	0	2	3
Poljska	1	0	0	1
Španija	1	0	0	1
Finska	0	4	1	5
Francija	0	1	2	3
Kanada	0	1	0	1



CELOVČANKA POSTALA „MISS“ AVSTRIJE

Čisto v znamenju Korošic je bilo lepotno tekmovanje za najlepšo Avstrijko v tork, 8. februarja, zvečer, v Kitzbühlu. Lepe deklice iz Koroške so prevladovala in zasedle celo obe prvi mesti. „Mis“ Avstrije je postala **Ursula Pacher**, ki je, kot nam je znano (naš list je o tem poročal), že na koroškem lepotnem tekmovanju zasedla drugo mesto. Druga je bila **Claudia Baier**, 21-letna učiteljica iz Celovca, ki je v Warmbadu postala „Mis“ Koroške.

20-letna nastavljenka **Ursula Pacher** bo zastopala Avstrijo meseca maja letos pri izbiri za najlepšo Evropejko v Lizboni, in **Claudia Baier** pa pri volitvah za najlepšo dečvo na svetu v Miami v Združenih državah Amerike.

Pripravljajo lovor, da v slavi Veselo vse ovenčajo me —

Ah! mamica draga, in mila!
Okove in žulje poglej,
Ki nosim, in bom jih nosila
Jaz, v svojem domovji vselej.

Jaz nisim ne v vradu, ne v šoli,
Če prav tu od vekov živim;
Ko tujka beračim okoli,
Le v cerkvi zavetje dobim.

Ne póżnam veselja, radosti,
Le solza mi solzo razi
Po bledem obličji, do kósti
Me laška pijalka mori.

K'dar dajo lovórske vezila
Ti hčérke, v preslavni spomin,
Jaz bom milotinke glasila
Pod verbo, potem pa — pogin.

In, mamka na mojo gomilo
Te prosim, položi na njo,
Cipresovo tužno vezilo,
In kani z očesa solzò. —

Ne misli tak' hčérka slovenska,
Ne obupaj na lastni prihod;
Naj pride še slika peklenska,
Ne uniči slovenski zarod!

Podrekova pesem „Slovenija“, objavljena v goriški „Soči“ l. 1871.

Ob 150-letnici Petra Podreke

Prvi narodni buditelj med beneškimi Slovenci

Ob 150-letnici Podrekovega rojstva, ki jo obhajamo te dni (rojen je bil 16. februarja 1822) naj poudarimo, da je bil **Podreka prvi narodni buditelj med beneškimi Slovenci**. Prišel je sam in osamljen, vrsto let je ohranjeval svoje pionirsko poslanstvo in šele proti koncu svojega življenja dobil v osebi mladega **Ivana Trinka** najboljšega naslednika pri delu, ki so mu od leta 1866 dalje spremenjene upravne politične prilike ukrojile pota. Ne le zaradi usodnega dejstva leta 1866 pač pa je že sam zgodovinski geografski in socialnogospodarski položaj Beneške Slovenije usmerjal svojevrstni razvoj slovenske zavednosti v teh krajih. Čeravno je bilo leto 1848 začetek osveščanja tako na „matičnem“ slovenskem ozemlju kot v Nadiških in ostalih dolinah slovenskega zapada, pa ves kasnejši razvoj nikakor ne govori v prid postavljanju vzporednic. Smo priča poskusom književnega dela med beneškimi Slovenci na začetku petdesetih let, ki z izdajanjem nekaterih publikacij žele premostiti težave praktičnega verskega pa tudi šolskega pouka (izdaja katekizma in abecednika), pobude ne obrode kontinuiranega dela na tem področju. Peter Podreka je sicer več let edini poročevalec o beneških razmerah v slovenskem tisku („Novice“, „Zgodnja danica“, „Slovenska Bčela“, itd.), slovenska javnost je tako prav po njegovi zaslugi obveščena o razmerah na Beneškem. Toda Podreka se ne dotika političnega reševanja problemov svojih rodniških krajev, tudi ne načina, ki bi lahko v odločilnih trenutkih odločal o njih državnih pripadnosti. Spomniti velja le na leto 1866 in glasove posameznikov, ki so hoteli slovenski javnosti predstaviti resničnost problema. Peter Podreka je bil kulturni ljubitelj. Bu-

ditelj kot duhovnik, ki si je prizadeval za slovensko besedo v cerkvah. Navdušen je svojih rojakov za rodni jezik je želel doseči s širjenjem slovenskih knjig (Mohorjevske) in časnikov. Svoja domovinska čustva pa je izpovedoval v domoljubnih pesmih; ohranjene so le maloštevilne, vendar jim je zob časa prizanesel s pozabo. V mnogih antologijah še danes najde mesto njegova „Slovenija in njena hčerka na Beneškem“, „Slovenija in njena hčerka na Beneškem“ je bila okoli leta 1880 povsem ponarodela v napevu, ki ga je dal skladatelj **Srečko Carli** in končno je dal Podrekovi „Slovenskim mladencem“ prijetno glasbeno preobleko **Hrabroslav Volarič**. Leta 1869 je v Gorici izdal „Katekizem“ prirejen za Slovence videmske nadškofije, ki je prva knjižna izdaja v slovenskem jeziku namenjena beneškim Slovincem iznad tolikih Podrekovih prizadevanj, da bi slovenski jezik našel svoje mesto v cerkvenem življenju. Od tu dalje je šel svojo naravno pot v široko javnost. Podrekovo buditeljsko delo je potemtakem segalo od pisane besede do vsega tistega drobnega ustvarjanja, ki ga je mogel in lahko opravljal tudi kot marljiv duhovnik, najprej kot kaplan v **Trinkovem** rojstnem Trčmunu, nato v rodnem **Špetru Slovenov** in končno od 1863 dalje v **Roncu**, kjer je tudi 4. novembra 1889 umrl.

Slovenija in njena hčerka na Beneškem

Kaj jočeš se ti krasotica?
Kaj v klavnih mislih živiš?
Si tudi ti moja hčérca,
Mi vedno pri srci stojiš.

Glej! tvoje sestrice na Dravi,
Na Soči, na Savi si že

Otrokova daritev

Priredil Franc Kolenc

18

Duhovnikovo srce je paral izbruh materine bolečine. Najraje bi z njo vred jokal, a premagati se je moral. Ko je mati utihnila, je sočutno odvrnil:

„Drugega vam žal ne morem reči, kakor da je položaj zelo resen. Prikrivanje ne pomaga nič... Gospa Marija, povejte: ali je bil **Rajmond Depart** pred Bogom vaš mož?“

Marija se je začela tresti... Sklonila je glavo, potem pa z ubitim glasom odvrnila:

„To je torej vzrok?... Nesreča me tako daleč spremlja... Toda kriva sem samo jaz; mene kaznujte, a otroka se usmilite... On je nedolžen... A kdo vam je govoril o moji nesreči?“

„Kdo? Tisti, ki je bil v vseh preizkušnjah vaša opora: gospod **Mihael**. Pred desetimi leti je govoril o vaši žalosti in obžalovanju... Gospa, ločitev zakona je strašna stvar in često morajo nedolžni trpeti namesto krivcev. Če pa ločitev še obremeni drugi zakon...“

„Je otrok, ki se rodi iz tega zakona,“ je obupno nadaljevala Marija, „v božjih očeh sad protipostavnega združenja! Da. Zavedla sem se tega, ko se je vera na novo vzbudila v meni. Toda Bog radi tega ne more zavreči takega otroka?“

„Morda ravno take otroke najbolj ljubi. Njegove oči do-

brotljivo čujejo nad njimi. Saj so ravno oni izpostavljeni največjim nevarnostim.“

„Oči se mi odpirajo in začnem razumevati postopanje Cerkev. Uvidim, da Cerkev nerada pusti otroke ločencev v vrste onih, ki morajo pridigati o neločljivosti zakona. Oprostite! Že pred leti bi bila morala povedati, kdo sem: ločena žena! A si nisem upala. Pisati bi vam bila morala o tem, ko ste bili na fronti. Nisem storila tega, ker sem si dopovedovala, da se bo stvar tudi brez tega uredila... Rekli boste, da bi mi vsak spovednik mogel dati pojasnilo. Res, toda jaz sem pred dvajsetimi leti bila zadnjič pri spovedi... Pozneje si nisem upala...“

„Uboga žena, ne obtožujte se,“ jo je prekinil duhovnik. „Ko so nas dogodki ločili, so preprečili, da bi se mi bili izpovedali... Janez je prej rekel, da je spovednik odobraval njegov namen. Slutim, kako je to mogoče. Janez še do danes ne ve, kako stvar stoji in tako tudi spovednik ne more slutiti, v kakem obupnem položaju je ubogi otrok.“

„Da, Janez ne ve, da se je rodil v zakonu, ki ga Cerkev ne priznava. Vedno sem odlašala s to sramotno izpovedjo. Čakala sem, čakala... ne vem, na kaj. Oh, oče, ko bi vedeli, kako grozno sem trpela! Še pred otrokovim krstom, ko sem fantka poučevala v krščanski veri, sem bila pričča otrokovega ogorčenja, ki ni mogel razumeti, kako morejo očetje ali matere zapustiti dom... Kaj bi se bilo zgodilo, če bi bil zvedel, da sem tudi jaz ena tistih mater in da nekje živi njegov polbrat, ki sem ga jaz zločinsko zapustila? Oh, grozno, grozno!...“

„Uboga gospa! Postava, ki dovoli tako nesrečo, je neusmiljena!“

Čez čas je vprašal:

„Kaj se je zgodilo z vašim prvim možem in sinom?“

„Ne vem. Ko sem prvo nesrečo še povečala z novim zakonom, je Jakob pretrgal zvezo s preteklostjo. Drugega ni mogel storiti. Upanja, da se bom vrnila, je bilo z mojo novo poroko konec. Kaj je bilo pozneje z njim in otrokom, ne vem. Vojne se je gotovo udeležil. Morda je padel na bojišču. Po vojni je gospod **Mihael** poizvedoval za njim. Zastoj... Priznam, da me spremlja misel, da je morda Bog že oba vzel k sebi! Vesela sem radi tega. Če sta v nebesih, se lahko obračam k njima in ona mi odpustita.“

Duhovnik je molče stal pred nesrečno ženo in pustil, da je govorila. O bolj žalostni usodi dosedaj še ni slišal.

„To ubogo srce,“ je nadaljevala Marija, „ki sem ga bila pokopala, se je pred desetimi leti na veliki petek spet odprlo. To se je zgodilo v cerkvi svete Magdalene. Na Kristusa sem zrla, da bi mu potožila svoje gorje in ga prosila, naj čuje nad Janezom. Zdelo se mi je, da je uslišal mojo prošnjo, ker mi je deset let pozneje Janez izdal svojo skrivnost, da hoče postati duhovnik. Oh, kako sem bila srečna! In sedaj?... Oče, ali Bog ni neusmiljen, ker pošilja take preizkušnje?“

„Gospa, vas sedaj slepi boleest. Jaz ne morem poznati božjih načrtov, a toliko vem, da je njegova ljubezen neizmerna!“

„Oče, prosite Boga, naj pomaga, da bo otrok dosegel svoj cilj! Kristusa so zato bili križali, da bi potolažil Očeto jezo. Janezov poklic pa bi bil, da bi zadostil za tiste, ki so mu življenje dali.“

„Gospa, če je otrokova ljubezen tako velika, da je pripravljena na žrtve za grehe drugih, potem se bo tudi v tem

IVAN CANKAR:

Jutranji gost

Mislím, da bo že dobrih dvajset let od tistega jutra, pa se natanko spominjam nanj. Vstal sem precej pozno, neprespan, zlovoljen in izmučen od skrbi; od grdih skrbi, ki človeka ne povzdignejo k trpljenju, temveč ga pred samim seboj in pred drugimi ponižajo v prah, tako da bi najrajši z enim samim pljunkom izpljunil telo in dušo, sebe vsega nekam v temo in v nič. Umil sem se in oblekel, nato sem odgnil okno. Na visoko hišo onstran ceste je sijalo sonce, svetlo spomladansko sonce, ki je očem tako daljno in žalostno, kadar sije iz svojih nebeških višav v sivi gnus predmestja in v srce, ki je do roba z grenkobo napolnjeno. Spet sem okno zagnil.

Rad bi se bil omamil s cigareto, čeprav sem vedel, da nimam nobene že od prejšnjega večera. Ne na mizi ne v sukni ni bilo več prahu tobaka; iskal sem po tleh in celo pod posteljo, ali vsi ostanki so bili požgani skrbno do kraja, da bi si bil z njimi komaj brke osmodil.

„Delaj!“ sem si ukazal na glas, da bi se slišal sam; slišal sem ta ukaz, ali v tistem hipu mi je bilo vse moje delo bolj odurno in smešno od početja brezobnega Pavlihe med semanjimi komedijanti. Vsa poezija in lepota stvarstva, popolnost oblike in besede, visokost in razsežnost mišljenja, neoskrunjena čistost srca, vse, kar je umetniku zaklad in hrepenenje obenem, ni vredno ene cigarete. Vse imaš, kar more dati sveti Apolon; toda človeška družba ni utelešena v podobi Apolona, temveč v podobi čmerikave štacunarke.

Zunaj so se oglasili škornjasti, počasni kavalirji, potrkalo je na duri in koj je stopil v mojo izbo prijatelj, ki ga nisem videl že dolgo dni. Neroden in plečat, zelo visok človek je bil, upognil je širok tilnik, ko je stopil čez prag. Obleko je imel hudo obnošeno, vso preozko in prekratko; iz rokavov so mu daleč štrlele močne, lopataste roke. Lica so bila koščena in kozava, sivopolta, globoko splahnela, naredko poraščena s kociami nepočesane, rjavorumenkaste brade. Oči so bile v izgledane jame udrté, nekam motne, vodéne, nedoločeno sinje; ali malo je takih oči na svetu, kakor so bile njegove. Kdor bi se površno srečal z njimi, bi se mu zdelo, da je videl oči otroka ter vso njih toplo, veselo nedolžnost; pa če bi se ustavil ter pogledal na dno, bi ga bilo strah, strah bolečine, ki se je brez miru in spanja prelivala tam, sama vase v večnih valovih, ker ni imela, kamor bi se utolažena izlila; iz njenih mračnih valov je nemo in vsiko strmel ranjeni ponos, je z belimi očmi buljila penasto usta neumrljiva skrb; in vendar je nad vso neizmerno bridkostjo mirno plaval sijaj verne vdanosti, ta ljubeznivi, komaj razločni, še v najtemnejšo noč trepetajoči sijaj, ki nikoli ne ugasne.

Prijatelj je sedel za mizo, držal je v roki svoj opranešni, brezoblični klobuk in se mi je smehljaj.

„No, kako je?“
„Bo že za silo!“

Tako se pozdravita prijatelja, nato pa se neutegoma oglašita srce, ki je komaj čakalo besede; midva sva molčala. Meni je bilo sitno, sam ne vem zakaj, on pa je z nemirnimi očmi iskal po stropu, kamor bi naslonil svoj pogled. Nazadnje sva oba hkrati pričela govoriti o umetnosti in sva oba hkrati umolknila, ker naju je bilo sram hinavščine. In tudi naju je bilo sram, da bi odklenila drug drugemu, kar je bilo v najinih srcih grdo žalostnega. Prešinilo me je: „Umetnik ne sme imeti ne očeta, ne matere, ne ljubice, ne prijatelja; ne sme imeti posvetnih skrbi in bridkosti, ne posvetnih poželenj; podoben mora biti svetniku, ki moli Boga v egiptovski puščavi!“ In koj nato, skoraj hkrati me je spreletelo: „Kaj, če bi mu rekel za cigareto? A nerodno bi bilo, če bi je ne imel!“

Takrat je prijatelj sunil z glavo vznak, zamahnil s klobukom preko mize ter se čudno nasmehnil.

„Kaj bi se ti pretvarjal, saj nisi ne tujec ne žid! Če imaš krono, mi jo posodi! Če je nimaš, je nimaš, pa je!“

„Nimam je... zares ne!“

Raskavo mi je šla beseda iz grla in v lica mi je bilo vroče; tudi on je narahlo zardel v senca in je pogledal v tla. Umolknila sva; in tišina, ki je bila med njim in menoj, se mi je zdela podobna šumenju daljnje vode ali brenčanju čebel.

„Saj je vseeno... zaradi tega!“ je rekel

Dve o rokovnjačih

Rokovnjači, ki so v prejšnjem stoletju vznemirjali tudi gorenjske kraje, so pri starejših Mengšanih in okoličanih še prav dobro v spominu. Izmed nekaterih zgodb, na katere ni vplivala literatura, naj omenimo naslednji dve.

Rajniki Gašper Čebul iz Mengša je doživel dve neprijetnosti z rokovnjači. Ko je bil še majhen fant, se je peljal z vozom proti Ljubljani. Med potjo ga je ustavil čedno oblečen moški, vzal bič iz rok, zapodil konje in dejal fantu:

„Če te kdo kaj vpraša, pa reci, da si moj sin.“

Ko sta pripeljala do savskega mostu, je moški še veselo zavriskal in počil z bičem. Dva žandarja, ki sta stala na savskem mostu in verjetno nekoga čakala, sta ju mirno pustila dalje. Ko sta pripeljala na drugo stran, je moški rekel fantu:

*„Ustavi in vzemi klobuk!“
Nato je segel dvakrat v žep in mu vrgel dve pesti drobiža v klobuk. Pa je še rekel:
„Če te kdo kaj vpraša, pa povej, da ti je dal Dimež (znan rokovnjač), ki se je peljal na tvojem vozu.“*

hitro, tjavdan. „Prosim te, daj mi vsaj cigareto!“

„Tudi cigarete nimam!“

Spogledala sva se; ne njemu ne meni ni šlo na smeh; takrat se je spogledalo srce s srcem, spoznala sva, da med nama ni potreba laži in pustih besed; da sva tako rekoč doma, sila daleč od ljudi, v svoji pravi hiši, kjer ni skrivnosti.

„Ali si že zajtrkoval?“ je vprašal. „Če še nisi, daj tudi meni malo kruha! Potrpel bi kako, ali glava me boli, da jo komaj nosim!“

Ustnice je imel nekam ploščate, razgrizene, z motnobebo bolniško mreno prevlečene.

„Tri dni bi človek še prenesel. Zadel bi okno in bi ležal in čakal... na čudež. Ali pa bi hodil križem po cestah in parkih in bi se zmotil. Četrty dan pa glava boli in noge so kakor berglje... saj veš!“

Govoril je počasi in mirno; tedaj pa je bila tudi meni glava težka, vroče mi je zaključevalo pod čelom; in ko sem vstal, so mi bile noge lesene kakor človeku, ki je prišel z visokega hriba.

Stopil sem v drugo izbo. Tam je sedela Štefka pred odprtim oknom in je šivala. Sonce še ni bilo posvetilo na to stran, vendar so bila njena lica bela in svetla, vsa posuta z žarki čiste mladosti. Pogledala me je smehljaje z veselimi rjavimi očmi, spustila je roke v naročje in se je strahoma začudila.

„Kaj si bolan?“

Kajti v tistem hipu so bile najbrž tudi moje ustnice ploščate in pobledele.

„Nisem bolan, Štefka! Toda... glej!“

V njenih lepih ušesih so se svetili zlati uhani, ki sem jih ji bil podaril nekoč za prvi

(Dalje na 8. strani)

VALENTIN POLANŠEK:

V zimskem dolgočasju

V zimskem dolgočasju

pastiruje,
kot bi grešnik stavec spomine lovil
in tisti dan,
ko je še čist in nedolžen bil,
kakor pozabljeno sliko zdaj v strahu poljubuje
in vsa tišina vse preglasna se mu čuje,
četudi bi se v take gluhoti zavil.

Mar tare ga slutnja,
da nekdo bo naenkrat zavpil:
Zdaj so sešeta,

sešeta
življenja
leta?!

Kitajska salomoniada

Na Kitajskem je znana zgodba o razsodbi, ko sta se dve ženi pričkali za dete. Razsodba je podobna Salomonovi.

K Telminkungu, pravosodnemu mandarinu, ki je vse razsojal, sta stopili dve materi, ki sta se prepirali za drobno dete, zakaj lastili sta si ga obe. Mandarin je poslušal in uvaževal razloge, ki sta jih ženski za svojo lastnino navajali. Preudarno je zmajeval z glavo, zakaj iz navedenih razlogov ni mogel spoznati prave matere. Zato je šel k svoji ženi, ki je bila jako modra, ter ji povedal ves dogodek.

„Daj, da razsodim jaz,“ je rekla in velela, naj ji prineso dete. „Kako lepo dete,“ je vzkljknila, „in zato se ne čudim, da se mati tako vneto poteza zanj ter ga nikakor ne če prepustiti drugi materi.“ Potem je šla v drugo sobo, slekla njegovo krilce, oblekla vanje lutko primerne velikosti in jo pokrila s temnim zavojem. Ko se je to zgodilo, je stopila z lutko v sodno dvorano ter vprito obeh mater tako govorila:

„Tu je tisto dete in, ker ni mogoče dognati, katera izmed obeh je prava mati, ga bomo vrgli v bližnjo reko.“ In zgodilo se je tako. Ali v tem hipu je prava mati grozno zakricala ter jadrno planila za otrokom v reko.

Medtem je pa žena mandarinova ukazala služabnikom, naj mater nemudoma potegnejo iz vode, da se ne bi ponesrečila. Ko se je to izvršilo, je prinesla spet pravo dete v sodno dvorano ter rekla iz vode rešeni ženi:

„Ti si prava mati, tu imaš svoje nepoškodovano dete.“

Ni mogel do besede

„Kakšna je bila poslednja želja vašega prijatelja?“

„Sploh ni mogel do besede, ker je do zadnjega diha sedela pri njem njegova žena.“

Praktičen gostitelj

„Kaj pa delate?“ vpraša natakak gosta, ki s svinčnikom šari po jedilniku.

„Prečtal bom vsa vina, ki stanejo več kot 40 šilingov, zakaj vsak trenutek pričakujem znanca, ki sem ga povabil na polič vina.“

sem doumel, koliko gorja pomeni ta beseda. Toda zakaj o tem govorite?“

„Glej name! Če bi takrat, ko si prvič zasanjal o duhovniški službi, vedel, da oče in mati nista bila zakonca v božjih očeh...“

„Oče ni veroval v Boga,“ mu je presekal besedo Janez, „in... in... mislim, da je bil ločenec. Povejte, ali je tako?“

„Ne otrok! Oče ni bil ločenec.“

Janez ga ni takoj razumel. Potem pa se mu je čelo hipoma orosilo. Njegov motni pogled se je ustavil na materi, potem na duhovniku. Podoben je bil človeku, ki se potaplja in prosi pomoči. Naposled se je zagledal v križ, ki je visel na nasprotni strani. Nekaj trenutkov je nepremično strmel in Kristusa. Potem so se črte na obrazu nekoliko omilile. Pokleknil je pred materjo, ki je vsa bleda sedela v naslonjaču in je skrtil svoj obraz v njenem naročju.

„Mama, zlata mama, odpusti, ker si toliko morala trpeti radi mene! Če mene ne bi imela, bi tvoja duša bila že mirna. Ne govori! Ne opravičuj se! Veruj sinu, ki te sedaj še mnogo bolj ljubi... Ti, zlata mati, mučenica!“

Nekaj časa je poljubljal mrzle materine roke, potem vstal in stopil pred duhovnika. Na videz mirno je dejal: „Razumem vašo skrb. Jaz najbrž res ne spadam med tiste, ki jih Gospod kliče za oznanjevanje svojega evangelija.“

„Tako je!“ je sočutno odvrnil duhovnik. „Naše cerkveno pravo strogo določa, da otroci iz ločenih zakonov ne morejo postati duhovniki. Ali je kdaj bila v tem oziru izjema, ne vem. Ali bi mogli dobiti v tvojem primeru spregled?“

(Dalje prihodnjic)

„In ravno radi tega, ker to gotovo vem in poznam njegovo dušno moč, mu bom povedal resnico. Glejte, gospa, ko že duša jasno vidi vzrok trpljenja, se ji ni treba bati neznanih stvari. Poleg tega pa, če se vdete, vam ponižnost prinese končni mir. Ker ko boste rekli: ‚Gospod, zgodi se tvoja volja‘... prevalite na božje rame svoje breme. Potem pride prebujenje. Duša se dvigne in bo ponižno prosila Boga, naj ji pokaže pot, ki po njej mora hoditi.“

Nastal je mučen molk. Marija je čez čas dvignila glavo in vdano rekla:

„Oče, prav imate. Janez mora vse doznati... Ne morem dalje molčati o skrivnosti, ki me duši.“

Duhovnik je poklical Janeza. Otrok se je ustavil pri vratih. Njegov pogled je begal od matere do duhovnika in nazaj. Z obrazov je hotel brati, kak je bil razgovor v njegovi odsotnosti.

„Pridi sem!“ se mu je nasmehnil duhovnik.

Janez je prišel k pisalni mizi.

„Ali si molil?“

„Oče, nisem mogel. Strmel sem v tabernakelj in rekel Kristusu, naj se zgodi njegova volja!“

„Prav si storil, otrok!“

Nato se je obrnil k Mariji z vprašanjem:

„Gospa... ali naj jaz govorim?“

Ker Marija ni odgovorila, marveč samo bolestno pogledala sina, je nadaljeval:

„Mati mi je prej povedala, da ti je nekoč, ko te je pred krstom poučevala v krščanski veri, govorila o zakonski ločitvi.“

„Da!“ je prikimal Janez. „Takrat sem bil otrok, a vendar

oziru vdal v božjo voljo. Za prenašanje največjih preizkušenj izbira Bog tiste, ki so mu najljubši... Gospa, pomislite na Kristusa...“

„Oh, oče, bojim se, da bo za otroka ta preizkušnja prehuda! Njegovo srce že sedaj nosi neozdravljivo rano... Vsekaj jo je tisti, ki je bil zbežal čez mejo... In sedaj še moja pregreha!... Usmiljenje! Njegovo slabotno telo tega ne bo preneslo. Usmiljenje!“

„Gospa, premagajte se!“

„Njegove sanje so bile tako lepe! Boja si je želel... Po strmih poti je hotel hoditi, med trnjem in osatom, da bi iskal izgubljene ovce in jih vodil v hlev. Včeraj mi je rekel: ‚Mama, ti boš vedno pri meni. Jaz bom obdeloval Gospodov vinograd in ti boš moja opora v velikem delu. Veselje bom dvakrat čutil, če ga boš ti delila z menoj. In ko te bo Bog k sebi poklical, bom blizu cerkve poiskal najlepši prostor in te tam pokopal, da boš tudi takrat mogla poslušati glas svojega sina, ko bo oznanjal božjo besedo... Tako včeraj, a danes? Ko da sem padla s sončnega vrha v globoko brezno, ki iz njega ni rešitve...“

„Gospa, ne glejte stvari prečrno,“ je resno odvrnil duhovnik. „Jaz nisem rekel, da Janez ne bi mogel doseči svojega cilja, marveč le to, da je položaj zelo težek. To ponavljam... Sedaj je predvsem potrebno, da otrok izve, kako je z njegovim rojstvom in potem naj sam razmišlja o svoji bodočnosti. Če dovolite, ga sedaj pokličem.“

„Ne, ne... Počakajte še!... Če izve, kako je z njim in menoj, me bo preklel!“

„Gospa, kako morete misliti kaj takega! Ali ni božjega duha v njem?“

„O, pač! On hrepeni po Bogu. In Bog njega ljubi...“



tedenski program



RADIO CELOVEC

NEDELJA, 20. 2.: 7.10 Duhovni nagovor — Po vaši želji. — PONEDELJEK, 21. 2.: 13.45 Informacije — Recital Dubravke Tomšič. — TOREK, 22. 2.: 9.30 Narodne pesmi in viže. — 13.45 Informacije — Šport — Otroci, poslušajte. — SREDA, 23. 2.: 13.45 Informacije — Iz koroške literarne delavnice: Stanko Wakounig — Zgodovinska dejanja reformatorja matematike in fizike (Ob 170-letnici smrti Jurija Vege). — ČETRTEK, 24. 2.: 13.45 Informacije — Zena, družina, dom. — PETEK, 25. 2.: 13.45 Informacije — Domači napravi in viže. — SOBOTA, 26. 2.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

AVSTRIJSKA TELEVIZIJA

NEDELJA, 20. februarja: 16.00 Za otroke od 6. leta naprej: Razbojniški kapitan Fridolin Schneck — 16.30 Krt in bonbonček — 16.40 Kenguru Skippy — 17.05 Za družino: Svet pisemske znamke — 17.38 Veseli zvoki — 18.05 Lahko noč oddaja za najmlajše — 18.10 Skrivnosti morja — 19.00 Čas v sliki v vprašanem tedna — 19.30 Šport — 20.10 Kristjan v času — 20.15 Kraj dejanja — 21.45 Čas v sliki — 21.55 Šport.

PONEDELJEK, 21. februarja: 18.00 Pogled v preteklost filma — 18.25 Mačji Peter, lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija — slika — 18.55 Prašiček Dick — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — Kultura — 20.06 Šport — 20.15 Bonanza: „Zadnje naročilo“ — 21.10 Šola za starše — 21.20 Prometni obzornik — 22.20 Čas v sliki.

TOREK, 22. februarja: 18.00 Walter in Connie. Tečaj angleškega jezika — 18.30 Avstrija — slika z Južno Tirolsko — 18.55 Grof Luckner — 19.30 Čas v sliki — Kultura — 20.06 Šport — 20.15 Prostor za živali — 21.05 Aktualnosti iz filmske stroke — 21.55 Čas v sliki.

SREDA, 23. februarja: 10.00 Televizija v šoli: Industrijska pokrajina — Kapfenberg — 10.30 Instrumenti tehnike — 11.00 Program za delavce: ... in Scotland Yard molči — 16.30 Za otroke od 6. leta naprej: Grad v jezeru — 17.10 Za otroke od 11. leta naprej: Rokodelčite z nami — 17.35 Lassie; pasja zgodba — 18.00 Tečaj francoskega jezika — 18.25 Pismošča Blitz, lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija — slika — 18.55 Kuhinja v televiziji — 19.25 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — Kultura — 20.06 Šport — 20.15 Obzorja — 21.05 Delegacija, film — 22.45 Čas v sliki.

ČETRTEK, 24. februarja: 10.00 Televizija v šoli: Kaj je evolucija? 10.30 Mesto dela zgodovino — 11.30 Absurdnost — 12.00 Britansko življenje in literatura — 18.00 Tečaj italijanskega jezika — 18.25 Pismošča Blitz, lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija — slika — 18.55 Šport — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — Kultura — 20.06 Šport — 20.15 Tako enostavna ljubezen ni, film — 21.55 Čas v sliki.

PETEK, 25. februarja: 10.00 Televizija v šoli: Štajerska — 10.30 Savel in Pavel in carinik Cahej — 11.00 Program za delavce: Skrivnostni dr. Lao — 18.00 Zeleni svet: Mednarodni agrarni magazin — 18.25 Pismošča Blitz, lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija — slika — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — Kultura — 20.06 Šport — 20.15 Arsene Lupin — 21.10 Prerezi — 22.10 Čas v sliki — 22.20 Zakonski možje v mestu, šaloigra.

SOBOTA, 26. februarja: 14.00 Koncert ORF — 15.00 Za otroke od 5. leta naprej: Listamo po slikanici — 15.20 Hišica — 15.45 Za otroke od 11. leta naprej: Skrivnostni grad — 16.15 Za dru-

žino: Delamo fotografski aparat — 16.35 Naš udobni dom — 17.00 Sestanek tistih, ki so ostali mladi — 18.00 Tedenski magazin — 18.25 Pismošča Blitz, lahko noč za najmlajše — 18.30 Kultura posebno — 18.55 Heinz Conrads v soboto zvečer — 19.25 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Želi si kaj — 21.50 Šport — 22.20 Čas v sliki — 22.30 Arena kavbojev.

TELEVIZIJA LJUBLJANA

NEDELJA, 20. II.: 9.40 Po domače z ansambлом Borisa Terglava — 10.10 Kmetijska oddaja — 10.55 Mozaik — 11.00 Otroška matineja — 11.50 Šola smučanja — 11.55 Mestece Peyton — 12.45 TV kažipot — 13.40 Studio C — zabavno glasbena oddaja TV Zagreb — 14.25 Obisk v nedeljo — 14.45 Nekaj veselih in domačih — 15.10 Za konec tedna — 15.40 Hokej Medveščak: Kranjska gora — 16.30 Košarka Jugoplastika: Crvena zvezda — 18.15 Šest žena Henrika VIII. — barvni celov. film — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Komedija za konec tedna — Kerndl: Srečal sem dekle — oddaja TV Ljubljana — 21.25 Zabavno glasbena oddaja — 21.40 Športni pregled — 22.10 Poročila.

PONEDELJEK, 21. II.: 9.05 Odprta univerza — 9.35 TV v šoli — 10.30 Nemščina — 10.45 Angleščina — 11.00 Glasbeni pouk — 16.10 Francoščina — 17.55 Z. Fabian: Tobija — II. del — 18.15 Obzornik — 18.30 V avtobusu — serijski barvni film — 18.55 Mozaik — 19.00 Maksimeter — 19.45 Kratek film — 20.00 TV dnevnik — 20.35 E. Koš: Mreže — drama TV Zagreb — 21.35 Kulturne diagonale — 22.20 Poročila.

TOREK, 22. II.: 9.35 TV v šoli — 10.40 Ruščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 15.55 TV vrtec — 16.10 Angleščina — 17.45 M. Šušmel: Hanibalovi sloni — 18.00 Risanka — 18.15 Obzornik — 18.30 Srečanje v studiu 14: Gianni Nazzaro — 19.00 Mozaik — 19.05 Delo z računalniki: Operacijski postopek — 19.30 Mikroekonomika: Inženiring — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Pouk o ljubezni — švedski film — 22.10 Glasbeni nočno — S. Šantel: Prvi godalni kvartet — 22.25 Poročila.

SREDA, 23. II.: 8.20 TV v šoli — 17.50 Doktor Dolite, serijski barvni film — 18.15 Obzornik — 18.30 Po domače z dobrimi znanci — 19.00 Mozaik — 19.05 Na sedmi stezi — 19.30 Naš ekran — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Tiskovna konferenca — 21.35 Rešitev v zadnjem trenutku — barvna oddaja cikla Civilizacija — 22.25 Poročila.

ČETRTEK, 24. II.: 9.35 TV v šoli — 10.30 Nemščina — 10.40 Angleščina — 11.00 Francoščina — 16.10 Glasbeni pouk — 17.45 Tiktak: O zajčku, ki je hotel drsati — 18.00 Risanka — 18.15 Obzornik — 18.30 Boj za obstanek — film — 18.55 Mozaik — 19.00 L. Bernstein predstavlja — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Četrtekovi razgledi — 21.35 G. Boccaccio: O sokolu (Dekameron) — 22.00 Zabavno glasbena oddaja — 22.20 Poročila.

PETEK, 25. II.: 9.35 TV v šoli — 11.00 Angleščina — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.35 Gospodična — oddaja iz cikla Veliki in majhni — 18.15 Obzornik — 18.30 Slovenska poezija XX. stoletja: Josip Murn-Aleksandrov — 18.45 Vzgojna problematika: Otrok mora v vzgojni za-



Dunajski pomladanski velesejem

1972

Veliki mednarodni, po strokah razdeljeni velesejem z več gospodarskimi pano-gami s 30 oddelki potrošniškega in investicijskega blaga

RAZSTAVA BO TRAJALA OD 15.—19. MARCA
DNEVA ZA INTERESENE BOSTA 15. IN 16. MARCA

SEJEMSKA PALAČA

Potrošniško blago in luksuzni predmeti
Kolektivne razstave inštitutov za gospodarsko pospeševanje Koroške, Nižje Avstrije in Tirolske
Tujskoprometni paviljon tujih držav
Posebna razstava: „Napravi si sam — rokodelčenje je lahko“
Paviljon iznajdb

SEJEMSKO RAZSTAVIŠČE

Investicijsko in potrošniško blago za industrijo, obrt in trgovino
Avtorizirani strokovni velesejem gradbenih strojev s povečanim oddelkom za gradbeništvo — 290 tvrdk — na skupni površini 75.000 kvadratnih metrov
Mednarodna ponudba orodja za oskrbovanje vrtov in zemljišč
Na precej povečani razstavnici površini — 12 hal — velika razstava pohištva z mednarodno udeležbo
Pritikline za pohištvo
Posebne razstave kmetijstva
Posebna razstava Delavske zbornice: MODERNO DELOVNO MESTO
Posebna razstava Trgovinske zbornice: Dežele v razvoju — Razvojni problemi — Razvojna pomoč — „PARTNERJI V SKUPNEM SVETU“

POSEBNA AVTOBUSNA ZVEZA MED SEJEMSKO PALAČO IN RAZSTAVIŠČEM

vod — 18.55 Šola smučanja — 19.00 Mestece Peyton — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Kviz 72 — prenos — 21.40 Dediščina Alberta Schweitzerja — barvni dok. film — 22.30 Poročila.

SOBOTA, 26. II.: 9.35 TV v šoli — 16.30 Košarka Radnički: Jugoplastika — prenos — v odmoru propagandna oddaja — 18.00 Obzornik — 18.15 Štirje tankisti in pes — poljski serijski film — 19.10 Mozaik — 19.15 Humoristična oddaja — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Tekmeča — serijski barvni film — 21.15 Sanremo: Festival popevk — prenos — 22.30 TV kažipot — 22.50 Poročila.

Jutranji gost

(Nadaljevanje s 7. strani)

praznik najine ljubezni. Odpel in iztaknil sem jih skrbljivo. Smejati bi se bil rad, ali ni se mi dalo.

„Glej, Štefka! Zavij te dve najini priči v židan papir, spravi ju v škatlico in pojdi z njima nemudoma k Židu, teci kolikor moreš! Nazaj gredé nakupi in prinesi, kar ti

zdajle po vrsti naštejem: narezane gnjati dobršno mero, da bo dovolj za lačne ljudi, in pošten kos sira zraven in belega kruha cel hleb; nadalje liter vina, ali dva in steklenico žganja za čaj, da ne bo premalo za sedem dni tolažbe in sanj; in brez števila cigaret. Pojdi po bližnjicah, Štefka, in vrni se kmalu!“

Vstala je takoj in je šla, še znamenja solze ni bilo v njenih očeh. Ko se je vrnila, zardela v lica in zasopla, nama je pogrnila mizo. Takrat sem odgnil okno; sonce je sijalo že na polico, nekaj žarkov je skoraj že doseglo zastor, skoraj že kanilo v izbo. Štefka se je ozrla na naju, ko sva jedla in pila; takrat, prej ne, je bila solza v njenih očeh; če za drugega ne, za tisto solzo jo blagoslovi Bog na vseh potih!

Tudi še pozno pred poldnevom, ko je bila že vsa izba v sončni luči in sva s prijateljem pila čaj in kadila cigarete, nama ni šla beseda gladko iz ust. Nekaj, kar se ni dalo povedati, je ležalo mirno in žalostno v globočini najinih misli. Karkoli je bilo, družilo naju je tesno in verno, ločilo naju oba za hribe in doline od vsega sveta...

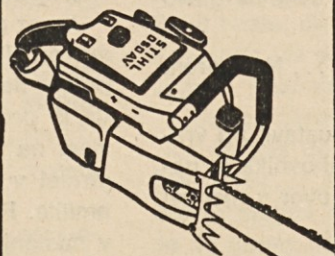
Pred dvajsetimi leti je to bilo. Moj jutranji gost spi v grobu že zdavnaj, blagor mu! Silen vihar gre preko njegovega groba, on ga ne sliši, vihar se ne zmeni zanj, ne dotakne se niti bilk na gomili. Prijatelj, spomni se, da sem te ljubeznivo pogostil, ko si prišel; povabi me še ti!

AVSTRIJSKI TURISTI O POSLOVANJU JUGOSLOVANSKIH HOTELOV IN AGENCIJ

V Jugoslaviji so čudoviti novi hoteli, nimate pa skoraj nikogar, ki bi jih vodil. Arhitekti so odlični, direktorji pa zanič, zato se z novimi hoteli rajši ne pogajamo, zatrjujejo avstrijski turisti.

V avstrijskem tisku je bila pred kratkim razprava o odgovornosti potovalnih agencij in hotelskih podjetij. Poleg Italije in Španije je med državami, katerih hoteli nesolidno poslujejo, velikokrat omenjena tudi Jugoslavija.

STIHL
050AV



eine Universalsäge für die Waldarbeit. 5,5 DIN PS stark und 9,8 kg leicht, außerdem hat sie den vibrationsdämpfenden STIHL-AV-Griff.

Gospodarski in poljedelski stroji — traktorji — motorne žage in vsi nadomestni deli — kuhinje — kuhinjski stroji in vse za gospodinjstvo — otroški vozički — televizijski in radioaparati — šivalni stroji — motorna kolesa — mopedi — mladinska kolesa za birmo

najugodnejše pri domačem podjetju

Johan Lomšek

ŠT. LIPŠ — TIHOJA 2

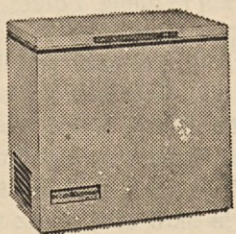
9141 Eberndorf — Dobrla vas

Telefon 0 42 37 — 246

Oglejte si zaloge in kupite ugodno!

SKRINJE ZA GLOBOKO HLAJENJE (Tiefkühltruhen)

od 160 do 500 litrov



V trgovini

Adolf in Katarina
KRIVOGRAD

9143 Šmihel pri Pliberku
Tel. 0 42 35 — 34 1 97